«Արեգակ»
ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններ

2021թ. դեկտեմբերի 31-ին
ավարտված տարվա համար

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն 3
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն 5
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն 6
Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվություն 7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն 8
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ 9

«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010
Վ. Սարգսյան փ. 26/1
«Էրեբունի Պլազա» բիզնես-կենտրոն, 8-րդ հարկ
Հեռախոս + 374 (10) 595 999
Վեբ կայք www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Արեգակ» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ի Բաժենտիրոջը

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Արեգակ» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ի (Կազմակերպություն) ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2021թ., այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերը և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Մեր կարծիքով, կից ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Կազմակերպության ֆինանսական վիճակը 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքները և դրամական հոսքերը՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն:

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ ներկայացված է մեր եզրակացության *«Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար»* բաժնում: Մենք անկախ ենք Կազմակերպությունից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակած Պրոֆեսիոնալ հաշվապահների էթիկայի միջազգային կանոնագրքի (ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտները) (*ՀԷՄՄԽ կանոնագիրք)* և Հայաստանի Հանրապետությունում ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի նկատմամբ կիրառելի էթիկայի պահանջների, և կատարել ենք էթիկային վերաբերող մեր այլ պարտականություններն այս պահանջներին և ՀԷՄՄԽ կանոնագրքին համապատասխան: Մենք գտնում ենք, որ ձեռք ենք բերել բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար.

Այլ հանգամանք

Կազմակերպության 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտն իրականացվել է այլ աուդիտորական կազմակերպության կողմից, որի 2021թ. հունիսի 9-ի եզրակացությունում արտահայտվել է չձևափոխված կարծիք այդ ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ:

«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն գրանցված ընկերություն և մասնակիցների երաշխավորություններով սահմանափակված մասնավոր անգլիական ընկերությանը՝ «KPMG International Limited»-ին անդամակցող «Քեյ-Փի-Էմ-Ջի» անկախ ընկերությունների համաշխարհային կազմակերպության անդամ

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Կազմակերպության անընդհատ գործելու կարողության գնահատման համար՝ անհրաժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքը կիրառելու համար, եթե առկա չէ ղեկավարության՝ Կազմակերպությունը լուծարելու կամ գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն, կամ չկա դրանից խուսափելու իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվություններն, ամբողջությամբ վերցված, զերծ են էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտի ընթացքում միշտ կհայտնաբերվի էական խեղաթյուրումը՝ վերջինիս առկայության դեպքում: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՍ-ների համաձայն իրականացվող աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Մենք նաև՝

- հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր այդ ռիսկերին արձագանքելու համար և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկն ավելի մեծ է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի շրջանցում:

- պատկերացում ենք կազմում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե Կազմակերպության ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:

- գնահատում ենք կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը և ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամտությունը:

- եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, արդյոք առկա է էական անորոշություն դեպքերի կամ հանգամանքները հետ կապված, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել Կազմակերպության անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, մեզանից պահանջվում է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդ բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ հանգամանքները կարող են հանգեցնել Կազմակերպության կողմից անընդհատության հիմունքով գործունեության իրականացման դադարեցմանը:

- գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները և գնահատում ենք, թե արդյոք ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացնում են իրենց հիմքում ընկած գործառնություններն ու իրադարձություններն այնպիսի ձևով, որը թույլ է տալիս ապահովել ճշմարիտ ներկայացում:

Ի թիվս այլ հարցերի, մենք տեղեկացնում ենք կառավարման օղակներում գտնվող անձանց աուդիտի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Այս անկախ աուդիտորական եզրակացության ներկայացման հիմք հանդիսացող աուդիտի իրականացման համար պատասխանատու գործընկերն է՝

Տիգրան Գասպարյան
Ղեկավար գործընկեր, «Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ-ի անունից

KPMG Armenia LLC

«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
19 մայիսի 2022թ.

	Ծնթգ.	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ	5	5,349,477	5,350,884
Տոկոսային ծախս	5	(257,242)	(254,481)
Զուտ տոկոսային եկամուտ		**5,092,235**	**5,096,403**
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով ծախս		(4,454)	(4,044)
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով զուտ ծախս		**(4,454)**	**(4,044)**
Զուտ (վնաս)/օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից		(1,418)	3,156
Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով փոփոխումից կորուստ		-	(172,915)
Այլ գործառնական եկամուտ/(ծախսեր)	6	150,023	870
Գործառնական եկամուտ		**5,236,386**	**4,923,470**
Ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից կորուստներ	7	(10,301)	(3,438,832)
Անձնակազմի գծով ծախսեր	8	(1,195,981)	(1,140,087)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	9	(814,818)	(764,439)
Շահույթ/(վնաս) նախքան շահութահարկով հարկումը		**3,215,286**	**(419,888)**
Շահութահարկի գծով (ծախս)/օգուտ	10	(582,630)	59,457
Շահույթ/(վնաս) տարվա համար		**2,632,656**	**(360,431)**
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ/(վնաս) տարվա համար		**2,632,656**	**(360,431)**

6-ից 62-րդ էջերում ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2022թ. մայիսի 19-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

Մարիամ Եսայան
Գործադիր տնօրեն

Արմինե Առաջյանյան
Ֆինանսական տնօրեն

«ԱՐԵԳԱԿ»
«AREGAK»
02581899

	Ծնթգ.	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	11	337,422	680,537
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ	12	4,561,747	3,182,749
Հաճախորդներին տրված վարկեր	13	19,072,420	17,906,709
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	14	2,553,485	1,163,173
Ընթացիկ հարկային ակտիվ		99,567	-
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	15	444,442	523,233
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	16	343,281	401,286
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	10	-	451,552
Այլ ակտիվներ	17	181,517	192,299
Ընդամենը ակտիվներ		**27,593,881**	**24,501,538**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Վարկեր և փոխառություններ	18	2,905,090	2,104,929
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն		-	336,589
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	10	193,015	-
Վճարվելիք շահաբաժիններ		-	757,401
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	16	393,118	439,915
Այլ պարտավորություններ	19	542,723	217,590
Ընդամենը պարտավորություններ		**4,033,946**	**3,856,424**
ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Բաժնետիրական կապիտալ	20	3,445,000	3,445,000
Չբաշխված շահույթ		20,114,935	17,200,114
Ընդամենը սեփական կապիտալ		**23,559,935**	**20,645,114**
Ընդամենը պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		**27,593,881**	**24,501,538**

	Ծնթգ.	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀՈՍՔԵՐ ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Ստացված տոկոսներ		5,550,839	5,362,813
Վճարված տոկոսներ		(251,633)	(254,708)
Վճարված միջնորդավճարներ և այլ վճարներ		(4,454)	(4,044)
Զուտ արտահոսք արտարժույթով գործառնությունների գծով		(160)	(80)
Այլ եկամուտ/(ծախսեր) ստացված/(վճարված)		118,729	(19,475)
Անձնակազմի գծով ծախսեր		(1,064,369)	(1,154,154)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսերի գծով վճարումներ		(594,117)	(602,280)
Գործառնական ակտիվների (աճ)/նվազում			
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ		(1,360,001)	(50,000)
Հաճախորդներին տրված վարկեր		(858,861)	(1,874,644)
Այլ ակտիվներ		(2,611)	2,059
Գործառնական պարտավորությունների աճ/(նվազում)			
Այլ պարտավորություններ		350	(255)
Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ՝ նախքան շահութահարկի վճարումը		**1,533,712**	**1,405,232**
Վճարված շահութահարկ		(436,156)	(173,082)
Դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից		**1,097,556**	**1,232,150**
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀՈՍՔԵՐ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Ներդրումային արժեթղթերի ձեռքբերում		(2,051,585)	(732,933)
Մուտքեր ներդրումային արժեթղթերի մարումից		677,217	194,000
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(34,184)	(79,443)
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վաճառք		3,421	27,547
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված դրամական հոսքեր		**(1,405,131)**	**(590,829)**
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀՈՍՔԵՐ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից		795,980	-
Վարձակալության գծով պարտավորությունների մարում		(72,926)	(59,227)
Վճարված շահաբաժիններ		(757,401)	(386,450)
Ֆինանսավորման գործունեության համար օգտագործված դրամական հոսքեր		**(34,347)**	**(445,677)**
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ (նվազում)/աճ		**(341,922)**	**195,644**
Փոխանակման փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		(1,227)	3,237
Ակնկալվող պարտքային կորուստների փոփոխությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		(201)	-
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեսկզբի դրությամբ		680,772	481,656
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեվերջի դրությամբ	11	**337,422**	**680,537**

Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

հազ. դրամ	**Բաժնետիրական կապիտալ**	**Չբաշխված շահույթ**	**Ընդամենը**
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	3,445,000	18,317,946	21,762,946
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք			
Վնաս տարվա համար	-	(360,431)	(360,431)
Ընդամենը համապարփակ վնաս տարվա համար	**-**	**(360,431)**	**(360,431)**
Գործառնություններ սեփականատերերի հետ՝ գրանցված ուղղակիորեն սեփական կապիտալում			
Հայտարարված շահաբաժիններ	-	(757,401)	(757,401)
Ընդամենը գործառնություններ սեփականատերերի հետ	**-**	**(757,401)**	**(757,401)**
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	**3,445,000**	**17,200,114**	**20,645,114**
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	3,445,000	17,200,114	20,645,114
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք			
Այլ փոփոխություններ (Ծնթգ. 13(ա))	-	282,165	282,165
Շահույթ տարվա համար	-	2,632,656	2,632,656
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար	**-**	**2,914,821**	**2,914,821**
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	**3,445,000**	**20,114,935**	**23,559,935**

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

1 Ներածություն

(ա) Կազմակերպչական կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«Արեգակ» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ն (Կազմակերպություն) հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետությունում որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն 2006թ-ին: Կազմակերպության հիմնական գործունեությունը միկրոֆինանսավորման, անհատական բիզնես վարկերի և սպառողական վարկերի տրամադրումն է: Կազմակերպության գործունեությունը կարգավորվում է ՀՀ կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից: Կազմակերպությունն ունի վարկային կազմակերպության լիցենզիա: Կազմակերպության իրավաբանական հասցեն է Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010, Ամիրյան փ. 4/6, տարածք 152: Կազմակերպությունն իր գործունեությունն իրականացնում է 21 մասնաճյուղի և 9 ներկայացուցչությունների միջոցով: Բոլոր ակտիվները և պարտավորությունները գտնվում են Հայաստանի Հանրապետությունում:

Կազմակերպության սեփականատերը «ԱՄՔՈՐ Հայաստան» հիմնադրամն է: Վերջնական հսկող կազմակերպությունը՝ միջազգային քրիստոնեական բարեգործական ընկերություն՝ Միավորված մեթոդիստական եկեղեցու օգնության կոմիտեի գլոբալ նախարարությունների գլխավոր խորհուրդն (UMCOR) է: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 24-ում:

(բ) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Կազմակերպությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Ուստի, Կազմակերպության գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկան, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող կազմակերպությունների համար: COVID-19 համավարակն ավելի մեծացրեց Հայաստանի Հանրապետությունում գործունեության իրականացման պայմանների հետ կապված անորոշությունը:

Ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Կազմակերպության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2 Պատրաստման հիմունքներ

(ա) Համապատասխանության հավաստում

Այս ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) պահանջների համաձայն:

(բ) Չափման հիմունքներ

Այս ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով:

(գ) Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը Կազմակերպության ֆունկցիոնալ արժույթն է և այս ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը: Ֆինանսական ամբողջ տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ կատարվում են այլ նշումներ:

(դ) Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունից պահանջվում է կատարել մի շարք դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամտի և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և հիմքում ընկած ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են, և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում կատարված այն կարևոր դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, և այն ենթադրությունների և գնահատման անորոշության վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնց դեպքում առկա է նշանակալի ռիսկ, որ դրանք հաջորդ ֆինանսական տարում կարող են հանգեցնել էական ճշգրտումների, ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրություններում.

- չափանիշների սահմանում որոշելու համար, արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր, որոշելու համար ակնկալվող պարտքային կորուստների (ԱՊԿ) չափման մեջ ապագայամետ տեղեկատվությունը ներառելու մեթոդաբանությունը և ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման համար օգտագործվող մոդելների ընտրություն և հաստատում – Ծանոթագրություն 18(բ),
- ֆինանսական գործիքների արժեզրկում. ելակետային տվյալների որոշում ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման մոդելի համար, այդ թվում՝ ապագայամետ տեղեկատվության ներառումը – Ծանոթագրություն 18(բ),
- ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքի գնահատում – Ծանոթագրություն 22,
- Արցախի Հանրապետության կառավարության կողմից թողարկված պարտատոմսերի հետ կապված պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության որոշում – Ծանոթագրություն 14,
- Արցախի Հանրապետության կառավարության աջակցության միջոցով փոխհատուցվող վարկերի դասակարգում 2-րդ փուլ– Ծանոթագրություն 13(բ):

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի փոփոխություններ

Մի շարք այլ նոր ստանդարտներ գործում են 2021թ. հունվարի 1-ից, սակայն նշանակալի ազդեցություն չունեն Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը հետևողականորեն կիրառվել է այս ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար:

(ա) Արտարժույթով գործառնություններ

Արտարժույթով գործառնությունները վերահաշվարկվում ՀՀ դրամի գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա փոխարժեքով: Դրամային հոդվածների հետ կապված արտարժույթով գործառնությունների գծով օգուտը կամ վնասն իրենից ներկայացնում է տարբերություն ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, ժամանակաշրջանի համար արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսների ու վճարումների մասով ճշգրտված ամորտիզացված արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով վերահաշվարկված արտարժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի միջև:

Իրական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի իրական արժեքի որոշման ամսաթվի փոխարժեքով: Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Վերահաշվարկից առաջացող փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(բ) Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են կանխիկ դրամական միջոցները ընթացիկ հաշիվների մնացորդները և բանկերում պահվող ցպահանջ ավանդները:

(գ) Տոկոսներ

Արդյունավետ տոկոսադրույք

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված ապագա դրամական վճարումները կամ մուտքերը զեղչում է ճիշտ մինչև՝

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեք կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեք:

Ֆինանսական գործիքների, բացառությամբ ձեռք բերված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվների, արդյունավետ տոկոսադրույքը հաշվարկելիս Կազմակերպությունը գնահատում է ապագա դրամական հոսքերը՝ դիտարկելով ֆինանսական գործիքի բոլոր պայմանագրային պայմանները, սակայն առանց հաշվի առնելու ակնկալվող պարտքային կորուստները: Ձեռք բերված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար հաշվարկվում է պարտքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույք՝ կիրառելով գնահատված ապագա դրամական հոսքերը՝ ներառյալ ակնկալվող պարտքային կորուստները:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկը ներառում է գործարքի գծով ծախսումները և վճարված կամ ստացված բոլոր միջնորդավճարները և գումարները, որոնք կազմում են արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասը: Գործարքի գծով ծախսումները ներառում են այն լրացուցիչ ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

Ամորտիզացված արժեք և համախառն հաշվեկշռային արժեք

Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքն այն գումարն է, որով ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական պարտավորությունը չափվում է սկզբնական ճանաչման պահին՝ հանած մայր գումարի վճարումները, գումարած կամ հանած արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված սկզբնական և մարման ենթակա գումարների միջև տարբերության կուտակային ամորտիզացիան և, ֆինանսական ակտիվների համար՝ ճշգրտված ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստով:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքն է նախքան ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստի գծով ճշգրտումը:

Տոկոսային եկամտի և ծախսի հաշվարկ

Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքը հաշվարկվում է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության սկզբնական ճանաչման պահին: Տոկոսային եկամուտը և ծախսը հաշվարկելիս արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ (եթե ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Արդյունավետ տոկոսադրույքը վերանայվում է լողացող դրույքով գործիքների դրամական հոսքերի պարբերական վերագնահատման արդյունքում՝ շուկայական դրույքների փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով:

Այնուամենայնիվ, սկզբնական ճանաչումից հետո պարտքային առումով արժեզրկված դարձած ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվն այլևս չի համարվում պարտքային առումով արժեզրկված, տոկոսային եկամտի հաշվարկը կրկին իրականացվում է համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Սկզբնական ճանաչման պահին պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով պարտքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքն ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Տոկոսային եկամտի հաշվարկը չի իրականացվում համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ, նույնիսկ եթե ակտիվի պարտքային ռիսկը նվազում է:

Տեղեկատվությունն այն մասին, թե որ դեպքերում են ֆինանսական ակտիվները համարվում պարտքային առումով արժեզրկված, ներկայացված է Ծանոթագրություն 4 (ե) (iv) կետում:

Ներկայացում

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ներկայացված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտը ներառում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսները:

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ներկայացված տոկոսային ծախսը ներառում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների գծով տոկոսային ծախսը:

(դ) Վճարներ և միջնորդավճարներ

Վճարների և միջնորդավճարների տեսքով եկամուտը և ծախսերը, որոնք կազմում են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասը, ներառվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկում (տես Ծանոթագրություն 4 (գ)):

Վճարների և միջնորդավճարների տեսքով այլ ծախսերը հիմնականում վերաբերում են բանկերի միջնորդավճարներին և սպասարկման վճարներին, որոնք ծախսագրվում են ծառայությունը ստանալիս:

(ե) Ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ

(i) Դասակարգում

Ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է պահել ակտիվը պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Պարտքային գործիքը չափվում է իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն իրագործվում է թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվները վաճառելու միջոցով և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Բացի այդ, սկզբնական ճանաչման պահին Կազմակերպությունը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որն այլապես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա կվերացնի կամ էականորեն կնվազեցնի հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանար:

Բիզնես մոդելի գնահատում

Կազմակերպությունը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեությունը կառավարելու և ղեկավարությանը տեղեկատվություն տրամադրելու եղանակը:

Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարության նպատակն է ապահովել պայմանագրով նախատեսված տոկոսային եկամտի ստացումը, ապահովել տոկոսային որոշակի եկամտաբերության մակարդակը, համապատասխանեցնել ֆինանսական ակտիվների ժամկետներն այն պարտավորությունների ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվներով, կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի կատարողականը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը հաղորդվում Կազմակերպության ղեկավարությանը:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- ինչպես են վարձատրվում բիզնեսի ղեկավարները (օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը հիմնված է կառավարվող ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի, թե՝ հավաքված դրամական հոսքերի վրա):
- նախորդ ժամանակաշրջաններում վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և ապագա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները: Այնուամենայնիվ, վաճառքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը չի դիտարկվում մեկուսի, այն դիտարկվում է որպես մեկ ընդհանուր վերլուծության մաս առ այն, թե ինչպես են իրագործվում ֆինանսական ակտիվների կառավարման համար Կազմակերպության առաջադրված նպատակները և ինչպես են իրացվում դրամական հոսքերը:

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են առևտրական նպատակով կամ կառավարվում են և որոնց արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով, քանի որ չեն պահվում ոչ պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու և ոչ էլ՝ թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվներ վաճառելու համար:

Գնահատում, արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» սահմանվում է որպես փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի ու ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար հատուցում և ներառում է շահույթի մարժան:

Գնահատելու համար, արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են, Կազմակերպությունը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս դիտարկումը ներառում է այն գնահատումը, արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այս պայմանը: Գնահատումն իրականացնելիս Կազմակերպությունը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը և ժամկետները,
- լծակավորման հատկանիշը,
- վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են Կազմակերպության պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեգրեսի իրավունքի ակտիվների գծով պայմանավորվածությունների), և
- հատկանիշները, որոնք փոփոխում են փողի ժամանակային արժեքի համար հատուցումը, օրինակ՝ տոկոսադրույքների պարբերաբար վերասահմանումը:

Վերադասակարգում

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Կազմակերպությունը փոխում է ֆինանսական ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Կազմակերպությունն իր ֆինանսական պարտավորությունները դասում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների դասին:

Վերադասակարգում

Ֆինանսական պարտավորությունները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո:

(ii) Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Կազմակերպությունն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքներն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում Կազմակերպությունը ոչ փոխանցում, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն և հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչելիս ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի (կամ ապաճանաչված մասի վրա բաշխված հաշվեկշռային արժեքի) և (i) ստացված հատուցման (ներառյալ ձեռք բերված որևէ նոր ակտիվ՝ հանած ստանձնած որևէ նոր պարտավորություն) և (ii) այլ համապարփակ արդյունքում ճանաչված կուտակային օգուտի կամ կորստի գումարի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Ապաճանաչման պահանջները բավարարող փոխանցված ֆինանսական ակտիվներում Կազմակերպության կողմից ստեղծված կամ պահպանված մասնակցությունը ճանաչվում է որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն:

Գործարքներում, որոնցում Կազմակերպությունը ոչ պահպանում է, ոչ էլ փոխանցում է ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, և պահպանում է ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը, Կազմակերպությունը շարունակում է ճանաչել ֆինանսական ակտիվն այդ ֆինանսական ակտիվում իր շարունակվող ներգրավվածության չափով, որն այն չափն է, որով Կազմակերպությունը ենթարկվում է փոխանցված ակտիվի արժեքի փոփոխությունների ազդեցությանը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Կազմակերպությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունն այն դեպքում, երբ իր պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են:

(iii) Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների փոփոխում

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, Կազմակերպությունը գնահատում է, արդյոք փոփոխված ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են («նշանակալի փոփոխություն»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները

համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ իրական արժեքով՝ գումարած պայմաններին համապատասխանող գործարքի գծով ծախսումները:

Որպես փոփոխության մաս ստացված վճարները հաշվառվում են հետևյալ կերպ.

– վճարները, որոնք դիտարկվում են նոր ակտիվի իրական արժեքը որոշելիս, և վճարները, որոնք իրենցից ներկայացվում են պայմաններին համապատասխանող գործարքի գծով ծախսումների հատուցում, ներառվում են ակտիվի սկզբնական չափման մեջ,
– մյուս վճարները ներառվում են շահույթում կամ վնասում՝ որպես ապաճանաչումից օգուտի կամ կորուստի մաս:

Գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական պարտավորությունների դրամական հոսքերի փոփոխությունները չեն դիտարկվում որպես փոփոխություն, եթե բխում են գոյություն ունեցող պայմանագրային պայմաններից:

Կազմակերպությունն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են փոփոխված կամ փոխարինված ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերից: Կազմակերպությունը գնահատում է փոփոխության նշանակալի լինելը դիտարկելով քանակական և որակական գործոնները հետևյալ հերթականությամբ՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Կազմակերպությունը կիրառում է կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման համար օգտագործված ուղեցույցին նմանատիպ ուղեցույց:

Կազմակերպությունը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

– ֆինանսական ակտիվի արժույթի փոփոխություն,
– գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
– ֆինանսական ակտիվի պայմանների այնպիսի փոփոխություն, որը հանգեցնում է միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշի հետ անհամապատասխանությանը:

Եթե դրամական հոսքերի փոփոխությունը պայմանավորված է փոխառուի ֆինանսական դժվարություններով, ապա որպես կանոն փոփոխության նպատակն է առավելագույն չափով հետ ստանալ/վերականգնել ակտիվը պայմանագրի սկզբնական պայմաններով, այլ ոչ՝ սկզբնավորել նոր ակտիվ նշանակալիորեն տարբեր պայմաններով: Եթե Կազմակերպությունը մտադիր է այնպես փոփոխել ֆինանսական ակտիվը, որպեսզի ներվեն դրամական հոսքերը, ապա այն նախ դիտարկում է, արդյոք ակտիվի մի մասը պետք է դուրսգրվի նախքան փոփոխությունը կատարելը (տես՝ ստորև դուրսգրման քաղաքականություն): Այս մոտեցումն ազդում է քանակական գնահատման արդյունքի վրա և նշանակում է, որ ապաճանաչման չափանիշները միշտ չէ որ բավարարվում են նման դեպքերում: Կազմակերպությունն իրականացնում է նաև որակական գնահատում գնահատելու համար փոփոխության նշանակալի լինելը:

Եթե ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ այլ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվի փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, Կազմակերպությունը նախ վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը, կիրառելով ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը, և արդյունքում առաջացող ճշգրտումը ճանաչում է որպես փոփոխումից օգուտ կամ կորուստ շահույթում կամ վնասում: Լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվների համար փոփոխումից օգուտը կամ կորուստը հաշվարկելու համար օգտագործված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է արտացոլելու համար ընթացիկ շուկայական պայմանները փոփոխության պահին: Փոփոխման շրջանակում ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար կամ ստացված վճար ճշգրտում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում:

Եթե նման փոփոխությունն իրականացվում է փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, ապա օգուտը կամ կորուստը ներկայացվում է արժեզրկումից կորուստների հետ միասին: Մյուս դեպքերում այն ներկայացվում է որպես արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ:

Հաստատուն տոկոսադրույքով վարկերի համար, որոնց դեպքում փոխառուն հնարավորություն ունի վաղաժամ մարել վարկն անվանական արժեքով՝ առանց էական տուգանքի, Կազմակերպությունը հաշվառում է տոկոսադրույքի փոփոխությունը մինչև ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքի մակարդակը՝ կիրառելով լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքների համար գործող ուղեցույցը: Սա նշանակում է, որ արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է առաջընթաց:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Կազմակերպությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոփոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորության դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Վճարված հատուցումը ներառում է փոխանցված ոչ ֆինանսական ակտիվները (առկայության դեպքում) և ստանձնած պարտավորությունները, այդ թվում՝ նոր փոփոխված ֆինանսական պարտավորությունը:

Կազմակերպությունն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում՝ դիտարկելով որակական գործոնները, քանակական գործոնները և որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Կազմակերպությունը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական պարտավորության արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- փոխարկման հնարավորության ներառում,
- ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխություն:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբեր են, եթե նոր պայմաններով դրամական հոսքերի զեղչված ներկա արժեքը, ներառյալ վճարված վճարները զուտ ստացված վճարներով և զեղչված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, նվազագույնը 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական հոսքերի զեղչված ներկա արժեքից:

Եթե ֆինանսական պարտավորության փոփոխությունը չի բավարարում ապաճանաչման պայմանները, պարտավորության ամորտիզացված արժեքը վերահաշվարկվում է, զեղչելով փոփոխված դրամական հոսքերը սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, և արդյունքում առաջացող օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Լողացող դրույքով ֆինանսական պարտավորությունների համար փոփոխումից օգուտը կամ կորուստը հաշվարկելու համար օգտագործված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է արտացոլելու համար ընթացիկ շուկայական պայմանները փոփոխության պահին: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի մնացորդային ժամանակահատվածում: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճանաչվում է որպես պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտում և ամորտիզացվում է փոփոխված ֆինանսական պարտավորության մնացորդային ժամանակահատվածում գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքի վերահաշվարկի միջոցով:

(iv) Արժեզրկում

Կազմակերպությունը ճանաչում է կորստի պահուստ ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պարտքային գործիքներ հանդիսացող և շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական ակտիվների համար:

Կազմակերպությունը կորստի պահուստը չափում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորստներին հավասար գումարով, բացառությամբ այլ ֆինանսական գործիքների, որոնց գծով պարտքային ռիսկը նշանակալիորեն չի աճել սկզբնական ճանաչումից ի վեր, որոնց համար վնասի գծով պահուստը չափվում է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորստներին հավասար գումարով:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են ակնկալվող պարտքային կորուստների այն մասը, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսում հնարավոր պարտազանցման դեպքերից: Ֆինանսական գործիքները, որոնց գծով ճանաչվում են 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ, դիտարկվում են որպես 1-ին փուլի ֆինանսական գործիքներ:

Ամբողջ ժամկետում պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են այն ակնկալվող պարտքային կորուստներ, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտազանցման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում: Ֆինանսական գործիքները, որոնց գծով ճանաչվում են ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներ, դիտարկվում են որպես 2-րդ փուլի ֆինանսական գործիքներ (եթե պարտքային ռիսկը նշանակալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից ի վեր, բայց ֆինանսական գործիքները պարտքային առումով արժեզրկված չեն) և 3-րդ փուլի ֆինանսական գործիքներ (եթե ֆինանսական գործիքները պարտքային առումով արժեզրկված են):

Ակնկալվող պարտքային կորստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները պարտքային կորուստների հավանականությամբ կշռված գնահատականն են և չափվում է հետևյալ կերպ.

- *ֆինանսական ակտիվներ, որոնք պարտքային առումով արժեզրկված չեն հաշվետու ամսաթվի դրությամբ*՝ որպես բոլոր դրամական պակասորդների ներկա արժեք (դրամական պակասորդը պայմանագրին համապատասխան Կազմակերպությանը հասանելիք դրամական հոսքերի և Կազմակերպության կողմից ակնկալվող ստացվելիք դրամական հոսքերի միջև տարբերությունն է),
- *ֆինանսական ակտիվներ, որոնք պարտքային առումով արժեզրկված են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ*՝ որպես համախառն հաշվեկշռային արժեքի և գնահատված ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքի տարբերություն:

Վերանայված պայմաններով ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները վերաբանակցվում են կամ փոփոխվում են կամ գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվը փոխարինվում է նորով փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, գնահատվում է ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչելու անհրաժեշտությունը (տես Ծանոթագրություն 4 (ե) (ii)), և ակնկալվող պարտքային կորուստները չափվում են հետևյալ կերպ.

- Եթե ակնկալվող վերանայումը չի հանգեցնում գոյություն ունեցող ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա փոփոխված ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերը ներառվում են գոյություն ունեցող ակտիվի գծով դրամական պակասուրդի հաշվարկում:
- Եթե ակնկալվող վերանայումը հանգեցնում է գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա նոր ակտիվի ակնկալվող իրական արժեքը դիտարկվում է որպես գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվից առաջացող վերջնական դրամական հոսքեր՝ վերջինիս ապաճանաչման ժամանակ: Այս գումարը ներառվում է գոյություն ունեցող ակտիվի գծով դրամական պակասուրդի հաշվարկում, որը զեղչվում է ապաճանաչման ակնկալվող ամսաթվից մինչև հաշվետու ամսաթիվը՝ կիրառելով գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Կազմակերպությունը գնահատում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները պարտքային առումով արժեզրկված լինելու տեսանկյունից: Ֆինանսական ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված է, եթե տեղի են ունցել մեկ կամ ավելի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն այդ ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկված լինելու ապացույցներից են հետևյալ դեպքերի վերաբերյալ դիտելի տվյալները.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է պարտազանցումը կամ ժամկետանց դառնալը,
- Կազմակերպության կողմից վարկի կամ փոխատվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը Կազմակերպությունն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի,
- հավանականությունը, որ փոխառուն կսնանկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի,
- արժեթղթի համար գործող շուկայի վերացումը ֆինանսական դժվարությունների պատճառով:

Վարկը, որի պայմանները վերաբանակցվել են փոխառուի վիճակի վատթարացման պատճառով, սովորաբար համարվում է պարտքային առումով արժեզրկված, եթե գոյություն չունի ապացույց, որ պայմանագրային դրամական հոսքերը չստանալու ռիսկը նշանակալիորեն նվազել է և չկան արժեզրկման այլ հայտանիշներ: Բացի այդ, ֆիզիկական անձանց տրվող վարկերի դեպքում պարտքային առումով արժեզրկված է համարվում ավելի քան 90 օր ժամկետանց վարկը:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստի ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով կորստի պահուստը ներկայացվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում որպես նվազեցում ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից:

Դուրսգրումներ

Վարկերը և պարտքային արժեթղթերը դուրս են գրվում (ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն), երբ գոյություն չունի ամբողջությամբ վերցրած ֆինանսական ակտիվը կամ դրա մի մասը վերականգնելու ողջամիտ ակնկալիք: Դուրսգրումը սովորաբար իրականացվում է այն դեպքում, երբ Կազմակերպությունը որոշում է, որ փոխառուն չունի այնպիսի ակտիվներ կամ եկամտի աղբյուրներ, որոնցից կարող է ստանալ բավարար դրամական հոսքեր դուրսգրման ենթակա գումարները մարելու համար: Այս գնահատումն իրականացվում է առանձին յուրաքանչյուր ակտիվի համար:

Նախկինում դուրսգրված գումարների փոխհատուցումը ներառվում է «ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից կորուստներ» հոդվածում՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում:

Դուրսգրված ֆինանսական ակտիվների գծով կարող են դեռևս կիրառվել հարկադիր միջոցներ՝ վճարման ենթակա գումարների վերադարձման Կազմակերպության ընթացակարգերի հետ համապատասխանություն ապահովելու համար:

(զ) Հաճախորդներին տրված վարկեր

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում «հաճախորդներին տրված վարկեր» հոդվածը ներառում է ամորտիզացված արժեքով չափվող հաճախորդներին տրված վարկերը (տես Ծանոթագրություն 4 (ե) (i)), որոնք սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի գծով լրացուցիչ ուղղակի ծախսումները, իսկ հետագայում՝ ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

(է) Հիմնական միջոցներ

(i) Սեփական ակտիվներ

Հիմնական միջոցների միավորները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետներ ունեցող նշանակալի մասերից, այդ մասերը հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ:

(ii) Մաշվածություն

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում գծային մեթոդով առանձին ակտիվների օգտակար ծառայության ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է հիմնական միջոցի ձեռքբերման ամսաթվից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են.

– Շենքեր	20-30 տարի
– Փոխադրամիջոցներ	5-10 տարի
– Կապի սարքավորումներ և համակարգիչներ	3-10 տարի
– Գրասենյակային սարքավորումներ և գույք	5-10 տարի
– Այլ	5-20 տարի

(ը) Ոչ նյութական ակտիվներ

Կազմակերպության կողմից ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կան վնասում գծային մեթոդով ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ընթացքում: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետը կազմում է 10 տարի:

(թ) Ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ այլ ոչ ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հետաձգված հարկերի, գնահատվում են արժեզրկված լինելու հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Ոչ ֆինանսական ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես նրանց իրական արժեքից՝ հանած վաճառքի ծախսումները, և օգտագործման արժեքից առավելագույնը:

Օգտագործման արժեքը գնահատելիս գնահատված ապագա դրամական հոսքերը զեղչվում են մինչև իրենց ներկա արժեքը՝ օգտագործելով զեղչման մինչև հարկումը դրույքը, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և ակտիվին հատուկ ռիսկերը: Այլ ակտիվներից առաջացող դրամական միջոցների ներհոսքերից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհոսքեր չառաջացնող ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է այն դրամաստեղծ միավորի համար, որին պատկանում է տվյալ ակտիվը: Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա փոխհատուցվող գումարը:

Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում և հակադարձվում է միայն այն դեպքում, եթե տեղի են ունեցել փոփոխություններ փոխհատուցվող գումարը որոշելիս օգտագործված գնահատականներում: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որքանով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ (առանց համապատասխան մաշվածության կամ ամորտիզացիայի), եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(ժ) Պահուստներ

Պահուստը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում է, երբ Կազմակերպությունն ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու համար կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե ազդեցությունն էական է, պահուստները որոշվում են զեղչելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը զեղչման մինչև հարկումը դրույքով, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և, կիրառելիության դեպքում, պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը:

(ի) Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց զեղչման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարգևավճար, եթե Կազմակերպությունն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես անցյալ ծառայության արդյունք և կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

(լ) Բաժնետիրական կապիտալ

(i) Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոնների թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում՝ առանց հարկերի:

(ii) Շահաբաժիններ

Շահաբաժիններ հայտարարելու և վճարելու Կազմակերպության կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կանոնակարգերով:

Սովորական բաժնետոմսերի գծով շահաբաժիններն արտացոլվում են որպես չբաշխված շահույթի բաշխում այն ժամանակաշրջանում, երբ հայտարարվում են:

(խ) Հարկում

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված միավորների, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում կամ սեփական կապիտալում:

(i) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը հարկի այն գումարն է, որն ակնկալվում է վճարել կամ ստանալ տարվա հարկվող եկամտի կամ վնասի գծով՝ կիրառելով այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և ներառում է նախորդ տարիների համար վճարման ենթակա հարկի գծով ճշգրտումները:

(ii) Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու նպատակով որոշվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկ չի ճանաչվում այն ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման ժամանակ բիզնեսի միավորում չհանդիսացող գործարքի արդյունքում, որն ազդեցություն չունի ո՛չ հաշվապահական և ո՛չ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվներ ճանաչվում են չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային զեղչերի և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որով հավանական է, որ Կազմակերպությունն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Ապագա հարկվող շահույթը որոշվում է հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների մարումից առաջացող գումարի հիման վրա: Եթե հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գումարը բավարար չէ հետաձգված հարկային ակտիվն ամբողջությամբ ճանաչելու համար, դիտարկվում է գոյություն ունեցող ժամանակավոր տարբերությունների մարումներով ճշգրտված ապագա հարկվող շահույթը, որը որոշվում է Կազմակերպության գործարար ծրագրերի հիման վրա: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի: Այս նվազեցումները վերականգնվում են, եթե մեծանում է ապագա հարկվող շահույթ ստանալու հավանականությունը:

Չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվները վերագնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ճանաչվում են այն չափով, որով հավանական է, որ Կազմակերպությունն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող է դրանք օգտագործվել:

Հետաձգված հարկը չափվում է օգտագործելով հարկի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կառաջանան կախված այն եղանակից, որով Կազմակերպություն հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե Կազմակերպությունն ունի ընթացիկ հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցելու իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվներն ու հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից:

(ծ) Վարձակալություն

Պայմանագրի սկզբում Կազմակերպությունը որոշում է, թե արդյոք պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն: Պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն, եթե այդ պայմանագրով հատուցման դիմաց՝ որպես փոխանակում որոշակի ժամանակահատվածի ընթացքում փոխանցվում է որոշակիացված ակտիվի օգտագործման հսկողության իրավունքը:

(i) Կազմակերպությունը՝ որպես վարձակալ

Վարձակալության բաղադրիչ պարունակող պայմանագրի սկզբում կամ փոփոխության դեպքում, Կազմակերպությունը վերագրում է պայմանագրում սահմանված հատուցումը վարձակալության յուրաքանչյուր բաղադրիչի վրա՝ հիմք ընդունելով վարձակալության բաղադրիչի առանձին գինը:

Կազմակերպությունը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ներառում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական գումարը՝ ճշգրտված վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ կատարված վարձավճարների մասով, գումարած կրած սկզբնավորման ցանկացած ուղղակի ծախսումները և հիմքում ընկած ակտիվի ապատեղակայման և քանդման, կամ վերջինիս վերականգնման, կամ դրա զբաղեցրած տեղանքի վերականգնման գնահատված ծախսումները՝ հանած ստացված ցանկացած վարձակալության խրախուսումները:

Հետագայում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային հիմունքով՝ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև ժամկետի ավարտը, եթե վարձակալությամբ Կազմակերպությանը չեն փոխանցվում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքը վարձակալության ժամկետի ավարտին, կամ եթե ակտիվի օգտագործման իրավունքի արժեքը չի արտացոլում, որ Կազմակերպությունը կիրագործի գնման օպցիոնը: Այդ դեպքում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է հիմքում ընկած ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում, որը որոշվում է նույն հիմունքով, որը կիրառվում հիմնական միջոցների համար: Բացի այդ, օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը պարբերաբար նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով, վերջիններիս առկայության դեպքում, և ճշգրտվում է վարձակալության գծով պարտավորության որոշ վերաչափումների մասով:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է այն վարձավճարների ներկա արժեքով, որոնք չեն վճարվել մեկնարկի ամսաթվին՝ զեղչված վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքով, կամ Կազմակերպության լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքով, եթե այդ դրույքը չի կարելի հեշտությամբ որոշել: Որպես կանոն, Կազմակերպությունը որպես զեղչման դրույք կիրառում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը:

Կազմակերպությունը որոշում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը, հիմք ընդունելով տարբեր արտաքին ֆինանսական աղբյուրներից ստացված տոկոսադրույքները, և կատարում է որոշ ճշգրտումներ արտացոլելու համար վարձակալության պայմանները և վարձակալված ակտիվի տեսակը:

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ ներառվում են հետևյալ վարձավճարները.

- հաստատուն վճարումները, ներառյալ ըստ էության հաստատուն վճարումները,
- վարձակալության փոփոխուն վճարումները, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, և որոնք սկզբնապես չափվել են՝ կիրառելով մեկնարկի ամսաթվին գործող ինդեքսը կամ դրույքը,
- գումարները, որոնք, ինչպես ակնկալվում է կվճարվեն մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո և
- գնման օպցիոնի իրագործման գինը, եթե Կազմակերպությունը խելամտորեն համոզված է, որ կիրագործի այդ օպցիոնը, վարձավճարներն օպցիոնով նախատեսված նորացման ժամանակաշրջանի համար, եթե Կազմակերպությունը խելամտորեն համոզված է, որ կիրագործի այդ երկարաձգման օպցիոնը, ինչպես նաև վարձակալությունը դադարեցնելու հետ կապված տուգանքները, եթե Կազմակերպությունը խելամտորեն համոզված է, որ վաղաժամ չի դադարեցնի վարձակալությունը:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը չափվում է ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Այն վերաչափվում է, եթե առկա է ապագա վարձավճարների փոփոխություն՝ որպես ինդեքսի կամ դրույքի փոփոխության արդյունք, առկա է մնացորդային արժեքի երաշխիքի շրջանակներում վճարման ենթակա գումարների Կազմակերպության գնահատականի փոփոխություն, եթե Կազմակերպությունը փոխում է գնման, երկարաձգման կամ դադարեցման օպցիոնն իրագործելու իր գնահատականը, կամ եթե առկա է վերանայված ըստ էության հաստատուն վարձավճար:

Եթե վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է այս եղանակով, կատարվում է համապատասխան ճշգրտում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի գծով, կամ գրանցվում է շահույթում կամ վնասում, եթե օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև զրո:

Կազմակերպությունը որոշել է չճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ փոքրարժեք ակտիվների և կարճաժամկետ վարձակալությունների գծով: Այս վարձակալությունների գծով վարձավճարները Կազմակերպությունը ճանաչում է որպես ծախս գծային մեթոդով՝ վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

(կ) Համադրելի տեղեկատվություն

Համադրելի տեղեկատվությունը վերադասակարգվել է ընթացիկ տարվա ներկայացման փոփոխությունների հետ համապատասխանություն ապահովելու նպատակով:

(h) Հրապարակված, սակայն դեռևս ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ

Մի շարք նոր ստանդարտներ և ստանդարտների փոփոխություններ գործում են 2022թ. հունվարի 1-ից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, և թույլատրվում է դրանց վաղաժամ կիրառումը: Այնուամենայնիվ, այս ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս Կազմակերպությունը վաղաժամ չի կիրառել նոր կամ փոփոխված ստանդարտները:

Ստորև ներկայացված նոր կամ փոփոխված ստանդարտներն ըստ ակնկալիքների նշանակալի ազդեցություն չեն ունենա Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- COVID-19 հետ կապված զիջումներ վարձակալության գծով 2021թ. հունիսի 30-ից հետո ընկած ժանամանակաշրջանների համար (ՖՀՄՍ 16-ի փոփոխություններ)
- ՖՀՄՍ տարեկան կատարելագործումներ, 2018-2020թթ.
- Հիմնական միջոցներ. Մուտքեր նախքան նպատակային օգտագործումը (ՀՀՄՍ 16-ի փոփոխություններ)
- Ֆինանսական հաշվետվությունների հայեցակարգային հիմունքներին հղումներ (ՖՀՄՍ 3-ի փոփոխություններ)
- Պարտավորությունների դասակարգում ընթացիկ և ոչ ընթացիկ պարտավորությունների (ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխություններ)
- ՖՀՍՄ 17 *«Ապահովագրության պայմանագրեր»* և ՖՀՍՄ 17 *«Ապահովագրության պայմանագրեր»* փոփոխություններ
- Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտում (ՀՀՄՍ 1-ի և ՖՀՄՍ վերաբերյալ գործնական առաջարկներ 2-ի փոփոխություններ)
- Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում (ՀՀՄՍ 8-ի փոփոխություններ)

5 Զուտ տոկոսային եկամուտ

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ		
Հաճախորդներին տրված վարկեր	4,923,170	5,087,192
Ժամկետային ավանդներ	219,581	181,477
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	155,316	56,642
Ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր	30,689	180
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	20,721	25,393
	5,349,477	**5,350,884**
Տոկոսային ծախս		
Վարկեր և փոխառություններ	209,919	201,699
Տոկոսային ծախս վարձակալության գծով պարտավորությունների գծով	47,323	52,782
	257,242	**254,481**

6 Այլ գործառնական եկամուտ

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
Եկամուտ տույժերից և տուգանքներից	112,780	91,859
Եկամուտ շահած դատական գործերից	67,244	17,281
Վարկերի տրամադրման վճարների գծով պահուստի փոփոխություն	(36,407)	(109,530)
Օգուտ հիմնական միջոցների և այլ ակտիվների օտարումից	1,237	5,378
Ծախսեր տույժերի և տուգանքների գծով	(77)	(2,714)
Այլ	5,246	(1,404)
	150,023	**870**

7 Ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից կորուստներ

Ստորև ներկայացված են պարտքային կորստի պահուստի փոփոխությունները 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

հազ. դրամ	Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ	Հաճախորդներին տրված վարկեր	Ներդրումային արժեթղթեր	Այլ ակտիվներ	Ընդամենը
Մնացորդը տարեսկզբի դրությամբ	235	14,242	3,424,150	4,781	81	3,443,489
Զուտ ծախս կամ (վերականգնում)	(201)	7,753	(45,391)	11,624	36,516	10,301
Դուրսգրման քաղաքականության փոփոխություններ (Ծնթգ. 13(ա))	-	-	839,822	-	-	839,822
Ձեղչի ծախսագրում	-	-	425,882	-	-	425,882
Զուտ դուրսգրումներ	-	-	(598,131)	-	(36,129)	(634,260)
Մնացորդը տարեվերջի դրությամբ	**34**	**21,995**	**4,046,332**	**16,405**	**468**	**4,085,234**

Ստորև ներկայացված են պարտքային կորստի պահուստի փոփոխությունները 2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

հազ. դրամ	Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ	Հաճախորդներին տրված վարկեր	Ներդրումային արժեթղթեր	Այլ ակտիվներ	Ընդամենը
Մնացորդը տարեսկզբի դրությամբ	231	8,584	1,034,952	1,888	27	1,045,682
Զուտ ծախս կամ (վերականգնում)	4	5,658	3,430,223	2,893	54	3,438,832
Զուտ դուրսգրումներ	-	-	(1,041,025)	-	-	(1,041,025)
Մնացորդը տարեվերջի դրությամբ	**235**	**14,242**	**3,424,150**	**4,781**	**81**	**3,443,489**

Վարկերի համախառն մնացորդների և պարտքային կորստի պահուստի փոփոխությունները ներկայացված են Ծանոթագրություն 13-ում:

8 Անձնակազմի գծով ծախսեր

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
Աշխատակիցների հատուցումներ	1,091,087	1,026,702
Առողջության ապահովագրություն	48,037	42,287
Օգուտ աշխատակիցներին՝ շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով տրված վարկերից	30,733	33,426
Այլ հատուցումներ	26,124	37,672
	1,195,981	**1,140,087**

9 Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	200,546	181,480
Վարկերի հավաքագրման գծով ծախսեր	141,090	80,237
Հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	115,546	71,060
Խորհրդի ծախսեր	64,500	71,949
Վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	52,654	45,468
Գործառնական վարձակալության գծով ծախս	42,389	39,216
Կապի և տեղեկատվական ծառայություններ	42,353	35,433
Հիմնական ծրագրային ապահովման և սպասարկման վճար	37,176	34,006
Անվտանգության ծառայություն	34,427	47,747
Մասնագիտական ծախսեր	26,100	16,146
Գրասենյակային պիտույքներ	13,371	13,371
Գովազդ և շուկայավարում	10,383	7,902
Գործուղման ծախսեր	7,256	5,415
Ապահովագրություն	2,252	1,837
Անձնակազմի վերապատրաստման ծախսեր	1,729	480
Նվիրատվություններ	-	103,000
Այլ	23,046	9,692
	814,818	**764,439**

10 Շահութահարկի գծով (ծախս)/օգուտ

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
Ընթացիկ տարվա հարկի գծով ծախս	-	(498,877)
Հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխություններ՝ ժամանակավոր տարբերությունների առաջացման և հակադարձման հետևանքով	(582,630)	558,334
Ընդամենը շահութահարկի գծով (ծախս)/օգուտ	**(582,630)**	**59,457**

2021թ-ին ընթացիկ և հետաձգված հարկի համար կիրառելի դրույքաչափը կազմում է 18% (2020թ-ին՝ 18%):

Հարկի արդյունավետ դրույքաչափի համադրում դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	2021թ. հազ. դրամ	%	2020թ. հազ. դրամ	%
Շահույթ նախքան հարկումը	3,215,286		(419,888)	
Շահութահարկ՝ հաշվարկված հարկի կիրառելի դրույքաչափով	(578,751)	(18.0)	75,580	(18.0)
Չնվազեցվող ծախսեր	(3,879)	(0.1)	(16,123)	3.8
	(582,630)	**(18.1)**	**59,457**	**(14.1)**

(ա) Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլելու նպատակով որոշված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակներով օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերություններն առաջացնում են զուտ հետաձգված հարկային ակտիվներ 2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Ստորև ներկայացված են ժամանակավոր տարբերությունների փոփոխությունները 2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում:

2021թ. հազ. դրամ	Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Սեփական կապիտալում ճանաչված (Ծնթգ. 13(ա))	Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(1,152)	577	-	(575)
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ	(3,129)	(897)	-	(4,026)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	416,127	(725,496)	(61,937)	(371,306)
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	(227)	(1,975)	-	(2,202)
Այլ ակտիվներ	6,821	651	-	7,472
Այլ պարտավորություններ	33,112	12,015	-	45,127
Հաջորդ ժամանակաշրջան փոխանցված հարկային վնաս	-	132,495	-	132,495
	451,552	**(582,630)**	**(61,937)**	**(193,015)**

2020թ. հազ. դրամ	Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	Ճահույթում կամ վնասում ճանաչված	Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(806)	(346)	(1,152)
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ	(4,101)	972	(3,129)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(130,964)	547,091	416,127
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	340	(567)	(227)
Այլ ակտիվներ	3,089	3,732	6,821
Այլ պարտավորություններ	25,660	7,452	33,112
	(106,782)	**558,334**	**451,552**

11 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
Կանխիկը դրամարկղում	**14,565**	**13,203**
Բանկային հաշիվների մնացորդներ		
– BB- վարկանիշով	74,682	76,163
– B+ վարկանիշով	158,633	116,493
– վարկանիշ չունեցող	89,576	124,870
Ընդամենը բանկային հաշիվների մնացորդներ	**322,891**	**317,526**
Դրամական միջոցների համարժեքներ		
Ժամկետային ավանդներ բանկերում		
– վարկանիշ չունեցող	-	350,043
Ընդամենը ժամկետային ավանդներ բանկերում	-	**350,043**
Ընդամենը դրամական միջոցների համարժեքներ	-	**350,043**
Ընդամենը համախառն դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	**337,456**	**680,772**
Պարտքային կորստի պահուստ	(34)	(235)
Ընդամենը զուտ դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	**337,422**	**680,537**

Վարկանիշները հիմնված են «Standard & Poor's» գործակալության վարկանշավորման համակարգի վրա: Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ժամկետանց չեն:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքներն ամբողջությամբ դասված են 1-ին փուլ և չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Վարկանիշ չունեցող բանկային հաշիվների մնացորդները պահվում են 10 խոշոր հայկական բանկերում, և ղեկավարության գնահատմամբ այդ բանկերի վարկանիշը մոտավորապես համապատասխանում է «Standard & Poor's» գործակալության վարկանշավորման համակարգի B- -ից B+ վարկանիշին:

12 Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ՝ երեք ամսից ավելի սկզբնական մարման ժամկետով		
Ժամկետային ավանդներ 10 խոշոր հայկական բանկերում		
– BB- վարկանիշով	761,520	922,868
– B+ վարկանիշով	1,634,654	1,055,866
– վարկանիշ չունեցող	1,886,283	1,018,076
Ընդամենը ժամկետային ավանդներ	**4,282,457**	**2,996,810**
Ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր		
– վարկանիշ չունեցող	301,285	200,181
Ֆինանսական կազմակերպություններին տրված ընդամենը վարկեր	**301,285**	**200,181**
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված ընդամենը համախառն միջոցներ	**4,583,742**	**3,196,991**
Պարտքային կորստի պահուստ	(21,995)	(14,242)
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված ընդամենը զուտ միջոցներ	**4,561,747**	**3,182,749**

Վարկանիշները հիմնված են «Standard & Poor's» գործակալության վարկանշավորման համակարգի վրա: Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցները ժամկետանց չեն:

Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներն ամբողջությամբ դասված են 1-ին փուլ և չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Ղեկավարության գնահատմամբ առանց վարկանիշի գործիքների վարկանիշը մոտավորապես համապատասխանում է «Standard & Poor's» գործակալության վարկանշավորման համակարգի B- -ից B+ վարկանիշին:

13 Հաճախորդներին տրված վարկեր

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
Փոքր ընկերություններին և անհատ ձեռնարկատերերին տրված վարկեր		
Բիզնես վարկեր	2,461,222	2,682,703
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված վարկեր	**2,461,222**	**2,682,703**
Ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր		
Սպառողական վարկեր	4,324,072	3,955,152
Միկրո էքսպերս վարկեր	10,107,960	8,864,650
Խմբային վարկեր	5,638,639	5,224,283
Անձնակազմին տրված վարկեր	586,859	604,071
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր	**20,657,530**	**18,648,156**
Հաճախորդներին տրված համախառն վարկեր	**23,118,752**	**21,330,859**
Պարտքային կորստի պահուստ	(4,046,332)	(3,424,150)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	**19,072,420**	**17,906,709**

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է հաճախորդներին տրված վարկերի համախառն գումարների սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը 2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

հազ. դրամ	**2021թ.**			
	1-ին փուլ	**2-րդ փուլ**	**3-րդ փուլ**	**Ընդամենը**
Հաճախորդներին տրված վարկեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	15,381,139	3,376,799	2,572,921	21,330,859
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	12,591,430	452,801	62,543	13,106,774
Տեղափոխում 1-ին փուլ	451,740	(410,318)	(41,422)	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(2,524,672)	3,118,020	(593,348)	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(654,062)	(577,166)	1,231,228	-
Ամբողջությամբ մարված	(5,945,111)	(635,147)	(386,286)	(6,966,544)
Մասնակի մարված	(7,018,932)	(2,068,677)	(1,016,997)	(10,104,606)
Հաշվեգրված տոկոսներ	3,154,400	1,191,673	577,097	4,923,170
Չեղյի ծախսագրում	-	-	425,882	425,882
Դուրսգրման քաղաքականության փոփոխություններ (ա)	-	-	1,183,925	1,183,925
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(780,708)	(780,708)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	**15,435,932**	**4,447,985**	**3,234,835**	**23,118,752**

հազ. դրամ	**2020թ.**			
	1-ին փուլ	**2-րդ փուլ**	**3-րդ փուլ**	**Ընդամենը**
Հաճախորդներին տրված վարկեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	18,587,232	1,261,455	680,278	20,528,965
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	12,762,997	1,395,372	488,222	14,646,591
Տեղափոխում 1-ին փուլ	12,358	(10,584)	(1,774)	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(2,604,954)	2,616,744	(11,790)	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(2,474,832)	(630,187)	3,105,019	-
Ամբողջությամբ մարված	(7,546,437)	(345,793)	(109,031)	(8,001,261)
Մասնակի մարված	(6,549,548)	(1,692,943)	(1,011,323)	(9,253,814)
Հաշվեգրված տոկոսներ	3,194,323	782,735	1,110,134	5,087,192
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(1,676,814)	(1,676,814)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	**15,381,139**	**3,376,799**	**2,572,921**	**21,330,859**

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է հաճախորդներին տրված վարկերի գծով կորստի պահուստի սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը 2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

հազ. դրամ	**2021թ.**			
	1-ին փուլ	**2-րդ փուլ**	**3-րդ փուլ**	**Ընդամենը**
Հաճախորդներին տրված վարկեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	695,812	1,517,674	1,210,664	3,424,150
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	234,484	104,785	32,783	372,052
Տեղափոխում 1-ին փուլ	199,422	(181,109)	(18,313)	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(116,491)	392,557	(276,066)	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(29,447)	(255,686)	285,133	-
Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում	(53,232)	1,056,139	1,055,515	2,058,422
Մարված ակտիվներ	(514,248)	(1,212,168)	(749,449)	(2,475,865)
Ձեղչի ծախսագրում	-	-	425,882	425,882
Դուրսգրման քաղաքականության փոփոխություններ (ա)	-	-	839,822	839,822
Նախկինում դուրս գրված վարկերի վերականգնում	-	-	182,577	182,577
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(780,708)	(780,708)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	**416,300**	**1,422,192**	**2,207,840**	**4,046,332**

հազ. դրամ	2020թ.			
	1-ին փուլ	**2-րդ փուլ**	**3-րդ փուլ**	**Ընդամենը**
Համախոհներին տրված վարկեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	208,722	454,405	371,825	1,034,952
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	456,588	581,004	222,569	1,260,161
Տեղափոխում 1-ին փուլ	4,783	(3,813)	(970)	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(29,252)	35,696	(6,444)	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(27,791)	(227,008)	254,799	-
Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում	148,006	792,524	1,462,423	2,402,953
Մարված ակտիվներ	(65,244)	(115,134)	(52,513)	(232,891)
Նախկինում դուրս գրված վարկերի վերականգնում	-	-	635,789	635,789
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(1,676,814)	(1,676,814)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	**695,812**	**1,517,674**	**1,210,664**	**3,424,150**

(ա) Դուրսգրման քաղաքականության փոփոխություններ

2021թ-ին Կազմակերպությունը վերանայել է իր դուրսգրման քաղաքականությունը՝ ավելացնելով ժամկետը, որից հետո վարկերը համարվում են չվերականգվող: Անցյալ ժամանակաշրջանների վարկերի վերականգնումների տվյալների հիման վրա դուրսգրման պահը ժամկետանց 270 օրից փոխվել է 720 օրվա: Էականության նկատառումներից ելնելով՝ նախորդ տարվա ֆինանսական հաշվետվությունների վրա այս վերանայման ազդեցությունը ճանաչվել է սեփական կապիտալում՝ որպես այլ փոփոխություններ:

(բ) Հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային որակը

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային որակի վերաբերյալ 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	1-ին փուլ հազ. դրամ	2-րդ փուլ* հազ. դրամ	3-րդ փուլ հազ. դրամ	Ընդամենը վարկեր հազ. դրամ
Վարկեր փոքր ընկերություններին և անհատ ձեռնարկատերերին				
Բիզնես վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	1,352,206	436,958	4,073	1,793,237
– մինչև 30 օր ժամկետանց	29,721	32,848	-	62,569
– 31-90 օր ժամկետանց	-	90,349	-	90,349
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	67,871	67,871
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	70,479	70,479
– ավելի քան 270 օր ժամկետանց	-	-	376,717	376,717
Ընդամենը համախառն բիզնես վարկեր	**1,381,927**	**560,155**	**519,140**	**2,461,222**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(62,533)	(238,421)	(363,406)	(664,360)
Ընդամենը զուտ բիզնես վարկեր	**1,319,394**	**321,734**	**155,734**	**1,796,862**
Վարկեր ֆիզիկական անձանց				
Սպառողական վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	2,555,038	1,142,104	20,566	3,717,708
– մինչև 30 օր ժամկետանց	23,485	30,171	-	53,656
– 31-90 օր ժամկետանց	-	64,453	-	64,453
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	74,987	74,987
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	66,367	66,367
– ավելի քան 270 օր ժամկետանց	-	-	346,901	346,901
Ընդամենը համախառն սպառողական վարկեր	**2,578,523**	**1,236,728**	**508,821**	**4,324,072**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(56,952)	(344,524)	(312,465)	(713,941)
Ընդամենը զուտ սպառողական վարկեր	**2,521,571**	**892,204**	**196,356**	**3,610,131**
Միկրո էքսպերս վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	7,502,759	1,089,619	4,714	8,597,092
– մինչև 30 օր ժամկետանց	58,361	80,483	-	138,844
– 31-90 օր ժամկետանց	-	131,017	-	131,017
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	144,421	144,421
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	157,909	157,909
– ավելի քան 270 օր ժամկետանց	-	-	938,677	938,677
Ընդամենը համախառն միկրո էքսպերս վարկեր	**7,561,120**	**1,301,119**	**1,245,721**	**10,107,960**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(187,404)	(394,810)	(831,970)	(1,414,184)
Ընդամենը զուտ միկրո էքսպերս վարկեր	**7,373,716**	**906,309**	**413,751**	**8,693,776**

	1-ին փուլ հազ. դրամ	2-րդ փուլ* հազ. դրամ	3-րդ փուլ հազ. դրամ	Ընդամենը վարկեր հազ. դրամ
Խմբային վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	3,426,032	1,158,829	4,532	4,589,393
– մինչև 30 օր ժամկետանց	21,308	39,782	-	61,090
– 31-90 օր ժամկետանց	-	93,427	-	93,427
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	117,635	117,635
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	81,930	81,930
– ավելի քան 270 օր ժամկետանց	-	-	695,164	695,164
Ընդամենը համախառն խմբային վարկեր	**3,447,340**	**1,292,038**	**899,261**	**5,638,639**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(96,837)	(426,874)	(663,958)	(1,187,669)
Ընդամենը զուտ խմբային վարկեր	**3,350,503**	**865,164**	**235,303**	**4,450,970**
Անձնակազմին տրված վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	467,022	54,526	-	521,548
– մինչև 30 օր ժամկետանց	-	3,419	-	3,419
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	13,357	13,357
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	9,960	9,960
– ավելի քան 270 օր ժամկետանց	-	-	38,575	38,575
Ընդամենը համախառն անձնակազմին տրված վարկեր	**467,022**	**57,945**	**61,892**	**586,859**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(12,574)	(17,563)	(36,041)	(66,178)
Ընդամենը զուտ անձնակազմին տրված վարկեր	**454,448**	**40,382**	**25,851**	**520,681**
Ընդամենը համախառն վարկեր հաճախորդներին	**15,435,932**	**4,447,985**	**3,234,835**	**23,118,752**
Ընդամենը ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հաճախորդներին տրված վարկերի գծով	**(416,300)**	**(1,422,192)**	**(2,207,840)**	**(4,046,332)**
Ընդամենը զուտ վարկեր հաճախորդներին	**15,019,632**	**3,025,793**	**1,026,995**	**19,072,420**

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային որակի վերաբերյալ 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	1-ին փուլ հազ. դրամ	2-րդ փուլ* հազ. դրամ	3-րդ փուլ հազ. դրամ	Ընդամենը վարկեր հազ. դրամ
Վարկեր փոքր ընկերություններին և անհատ ձեռնարկատերերին				
Բիզնես վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	1,866,177	345,644	52,547	2,264,368
– մինչև 30 օր ժամկետանց	16,929	49,797	7,003	73,729
– 31-90 օր ժամկետանց	-	22,490	114,602	137,092
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	190,184	190,184
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	17,330	17,330
Ընդամենը համախառն բիզնես վարկեր	**1,883,106**	**417,931**	**381,666**	**2,682,703**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(117,770)	(160,203)	(152,108)	(430,081)
Ընդամենը զուտ բիզնես վարկեր	**1,765,336**	**257,728**	**229,558**	**2,252,622**
Վարկեր ֆիզիկական անձանց				
Սպառողական վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	2,682,636	808,190	77,731	3,568,557
– մինչև 30 օր ժամկետանց	20,186	21,402	673	42,261
– 31-90 օր ժամկետանց	-	27,885	71,019	98,904
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	225,075	225,075
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	20,355	20,355
Ընդամենը համախառն սպառողական վարկեր	**2,702,822**	**857,477**	**394,853**	**3,955,152**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(88,374)	(331,711)	(173,179)	(593,264)
Ընդամենը զուտ սպառողական վարկեր	**2,614,448**	**525,766**	**221,674**	**3,361,888**
Միկրո էքսպերս վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	6,818,531	723,325	95,984	7,637,840
– մինչև 30 օր ժամկետանց	77,798	99,189	7,503	184,490
– 31-90 օր ժամկետանց	-	125,743	300,160	425,903
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	571,899	571,899
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	44,518	44,518
Ընդամենը համախառն միկրո էքսպերս վարկեր	**6,896,329**	**948,257**	**1,020,064**	**8,864,650**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(313,236)	(465,224)	(500,690)	(1,279,149)
Ընդամենը զուտ միկրո էքսպերս վարկեր	**6,583,093**	**483,033**	**519,374**	**7,585,501**

	1-ին փուլ հազ. դրամ	2-րդ փուլ* հազ. դրամ	3-րդ փուլ հազ. դրամ	Ընդամենը վարկեր հազ. դրամ
Խմբային վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	3,317,232	985,106	126,544	4,428,882
– մինչև 30 օր ժամկետանց	44,796	69,025	5,595	119,416
– 31-90 օր ժամկետանց	-	39,402	224,433	263,835
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	384,435	384,435
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	27,715	27,715
Ընդամենը համախառն խմբային վարկեր	**3,362,028**	**1,093,533**	**768,722**	**5,224,283**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(173,177)	(551,401)	(381,113)	(1,105,692)
Ընդամենը զուտ խմբային վարկեր	**3,188,851**	**542,132**	**387,609**	**4,118,591**
Անձնակազմին տրված վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	536,854	39,693	-	576,547
– մինչև 30 օր ժամկետանց	-	-	-	-
– 31-90 օր ժամկետանց	-	19,908	1,726	21,634
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	5,890	5,890
Ընդամենը համախառն անձնակազմին տրված վարկեր	**536,854**	**59,601**	**7,616**	**604,071**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(3,255)	(9,135)	(3,574)	(15,964)
Ընդամենը զուտ անձնակազմին տրված վարկեր	**533,599**	**50,466**	**4,042**	**588,107**
Ընդամենը համախառն վարկեր հաճախորդներին	**15,381,139**	**3,376,799**	**2,572,921**	**21,330,859**
Ընդամենը ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հաճախորդներին տրված վարկերի գծով	**(695,812)**	**(1,517,674)**	**(1,210,664)**	**(3,424,150)**
Ընդամենը զուտ վարկեր հաճախորդներին	**14,685,327**	**1,859,125**	**1,362,257**	**17,906,709**

* 2-րդ փուլի վարկերը ներառում են ֆիզիկական անձանց և ընկերություններին տրված վարկերը, որոնց հետ կապված Կազմակերպության ղեկավարությունն ակնկալում է, որ Կազմակերպությունը կստանա հատուցում Արցախի Հանրապետության կառավարությունից՝ պատերազմից տուժած շրջանների համար իրականացվող պետական աջակցության միջոցառումների շրջանակում: Այդ վարկերը դասվել են 2-րդ փուլ: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ վարկերի ընդհանուր համախառն գումարը կազմում է 1,508,348 հազար դրամ (2020թ-ին՝ 1,162,147 հազար դրամ): Եթե այս վարկերը դասվեին 3-րդ փուլ, ակնկալվող պարտքային կորուստները կավելանային 190,608 հազար դրամով (2020թ-ին՝ կավելանային 20,514 հազար դրամով): Հատուցման մի մասը, որը ստացվել է կառավարությունից, սակայն չի հաշվանցվել վարկերի հետ, կազմում է 189,052 հազար դրամ 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (Ծանոթագրություն 19):

2020թ. ընթացքում 14,832,277 հազար դրամի չափով պորտֆելը փոփոխվել էր COVID-19 հետ կապված իրականացված միջոցառումների պատճառով, այս պորտֆելի պարտազանցման դրույքները գնահատվել էին առանձին՝ հաշվի առնելով, որ առողջացման վեց ամիս ժամկետը չէր լրացել 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ պորտֆելն առողջացել էր կամ դուրս էր գրվել և գնահատվել էր պորտֆելի մնացած մասի հետ: Բացի այդ, հաշվի առնելով տնտեսական միջավայրի աճող անորոշությունը՝ պայմանավորված համավարակով, 2020թ-ին կիրառվել էին ավելի պահպանողական ճշգրտումներ ապագայամետ տեղեկատվության մասով: 12-ամսյա ժամկետի պատմական միջին պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության դրույքն աճեցվել էր 29.5% (2021թ-ին՝ 9.7%-17.6%), իսկ ամբողջ ժամկետում պարտազանցման հավանականության դրույքը՝ 5.7%-30.4% (2021թ-ին՝ 2.8%-8.5%): Արդյունքում, 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության դրույքներն ավելի բարձր էին 2021թ . դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դրույքների համեմատ:

(գ) Գրավի վերլուծություն

Հաճախորդներին տրված վարկերը գրավով ապահովված չեն:

(դ) Գրավադրված ակտիվներ

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 800,166 հազար դրամ ընդհանուր գումարով հաճախորդներին տրված վարկերը գրավադրված էին վարկերի և փոխառությունների դիմաց (տես Ծանոթագրություն 18):

(ե) Վարկային պորտֆելի աշխարհագրական և ըստ տնտեսության ճյուղերի վերլուծություն

Վարկերը տրամադրվել են Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող հաճախորդներին, որոնք գործունեությունն իրականացնում են տնտեսության ստորև ներկայացված ճյուղերում, ֆիզիկական անձանց տրված վարկերի համարը տնտեսության ճյուղեր որոշվել է հիմք ընդունելով վարկի նպատակը տրամադրման պահին:

	2021թ. հազ. դրամ	**2020թ. հազ. դրամ**
Գյուղատնտեսություն	13,947,963	12,841,385
Առևտուր	3,277,041	3,032,622
Սննդի արդյունաբերություն	143,719	136,691
Թեթև արդյունաբերություն	80,807	73,848
Այլ	753,538	687,089
Ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր՝ բացառությամբ գյուղատնտեսական վարկերի	4,915,684	4,559,224
Ընդամենը համախառն վարկեր հաճախորդներին	**23,118,752**	**21,330,859**
Պարտքային կորստի պահուստ	(4,046,332)	(3,424,150)
Ընդամենը զուտ վարկեր հաճախորդներին	**19,072,420**	**17,906,709**

(զ) Պարտքային ռիսկին ենթարկվածություն

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չունի որևէ վարկառու կամ կապակցված վարկառուների խմբեր (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ նման վարկառուներ չկային), որոնց վարկերի զուտ մնացորդները գերազանցում են Կազմակերպության սեփական կապիտալի 10%-ը:

(է) Վարկերի մարման ժամկետներ

Վարկային պորտֆելը կազմող վարկերի մարման ժամկետների վերլուծությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 21-ի (դ) կետում, որտեղ արտացոլված է հաշվետու ամսաթվից մինչև պայմանագրով նախատեսված վարկերի մարման ժամկետը մնացած ժամանակահատվածը:

14 Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր		
Հայաստանի Հանրապետության պետական պարտատոմսեր, BB- վարկանիշով	1,139,021	865,955
Արցախի Հանրապետության պետական պարտատոմսեր, վարկանիշ չունեցող*	421,210	-
Կորպորատիվ պարտատոմսեր		
– BB- վարկանիշով	807,619	301,999
– B+ վարկանիշով	202,040	-
Ընդամենը համախառն ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	**2,569,890**	**1,167,954**
Պարտքային կորստի պահուստ	(16,405)	(4,781)
Ընդամենը զուտ ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	**2,553,485**	**1,163,173**

* Ղեկավարության գնահատմամբ համապատասխան պարտատոմսերի վարկանիշը մեկ վարկանիշով ցածր է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից թողարկված պարտատոմսերի վարկանիշից՝ հաշվի առնելով Հայաստանի Հանրապետության մտադրությունը տրամադրել ֆինանսական աջակցություն Արցախի Հանրապետության կառավարությանը այդ պարտատոմսերի մարումը սպասարկելու համար:

Ներդրումային արժեթղթերն ամբողջությամբ դասված են 1-ին փուլ և չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

15 Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ

հազ. դրամ	Շենքեր	Փոխադրա-միջոցներ	Կապի սարքավո-րումներ և համակար-գիչներ	Գրասենյա-կային սարքավո-րումներ և գույք	Համակարգ-չային ծրագրեր	Այլ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	457,424	166,290	312,111	95,720	113,759	92,217	1,237,521
Ավելացումներ	-	-	3,465	1,675	25,480	3,564	34,184
Օտարումներ	-	(7,633)	(25,285)	(3,876)	(32,498)	(1,470)	(70,762)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	**457,424**	**158,657**	**290,291**	**93,519**	**106,741**	**94,311**	**1,200,943**
Մաշվածություն և ամորտիզացիա							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	(220,769)	(65,053)	(210,380)	(67,886)	(99,604)	(50,596)	(714,288)
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	(22,873)	(17,851)	(33,381)	(5,963)	(21,107)	(9,577)	(110,752)
Օտարումներ	-	6,116	25,077	3,555	32,498	1,293	68,539
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	**(243,642)**	**(76,788)**	**(218,684)**	**(70,294)**	**(88,213)**	**(58,880)**	**(756,501)**
Հաշվեկշռային արժեք Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	**213,782**	**81,869**	**71,607**	**23,225**	**18,528**	**35,431**	**444,442**
Սկզբնական արժեք/ վերագնահատված արժեք							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	487,049	143,838	346,580	98,827	122,474	89,246	1,288,014
Ավելացումներ	-	56,000	2,580	1,396	15,984	3,483	79,443
Օտարումներ	(29,625)	(33,548)	(37,049)	(4,503)	(24,699)	(512)	(129,936)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	**457,424**	**166,290**	**312,111**	**95,720**	**113,759**	**92,217**	**1,237,521**
Մաշվածություն և ամորտիզացիա							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	(204,895)	(85,434)	(208,450)	(65,627)	(111,538)	(42,801)	(718,745)
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	(23,518)	(13,167)	(38,944)	(6,615)	(12,765)	(8,301)	(103,310)
Օտարումներ	7,644	33,548	37,014	4,356	24,699	506	107,767
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	**(220,769)**	**(65,053)**	**(210,380)**	**(67,886)**	**(99,604)**	**(50,596)**	**(714,288)**
Հաշվեկշռային արժեք							
Առ 1 հունվարի 2020թ.	282,154	58,404	138,130	33,200	10,936	46,445	569,269
Առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	**236,655**	**101,237**	**101,731**	**27,834**	**14,155**	**41,621**	**523,233**

2021թ-ին չեն եղել հիմնական միջոցների ձեռքբերմանը կամ կառուցմանը վերաբերող կապիտալացված փոխառության ծախսումներ (2020թ-ին նման ծախսումներ չեն եղել):

16 Վարձակալություն

Կազմակերպությունը վարձակալում է ակտիվներ, մասնավորապես, գլխամասային գրասենյակի և մասնաճյուղերի տարածքները, որոնց վարձակալության ժամկետը որպես կանոն կազմում է մինչև 5 տարի:

Ստորև ներկայացված է այն վարձակալությունների մասին տեղեկատվությունը, որոնց շրջանակում Կազմակերպությունը հանդես է գալիս որպես վարձակալ:

(ա) Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
Մնացորդը առ 1 հունվարի	401,286	400,725
Ավելացումներ օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներին	91,496	78,731
Ժամանակաշրջանի մաշվածության գումար	(91,624)	(78,170)
Ավարտված վարձակալության պայմանագրեր	(57,877)	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	**343,281**	**401,286**

(բ) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների մաշվածություն	91,624	78,170
Վարձակալության գծով պարտավորությունների գծով տոկոսներ	47,323	52,782

(գ) Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարներ

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
Ընդամենը դրամական միջոցների արտահոսք վարձակալությունների գծով	120,249	112,009

(դ) Պարտավորությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի փոփոխությունների համադրում

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
Մնացորդը առ 1 հունվարի	439,915	420,411
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ		
Վճարումներ	(72,926)	(59,227)
Ընդամենը ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ	**(72,926)**	**(59,227)**
Այլ փոփոխություններ		
Ավելացումներ վարձակալության գծով պարտավորություններին	91,496	78,731
Տոկոսային ծախս	47,323	52,782
Վճարված տոկոսներ	(47,323)	(52,782)
Ավարտված վարձակալության պայմանագրեր	(65,367)	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	**393,118**	**439,915**

17 Այլ ակտիվներ

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
Դեբիտորական պարտքեր, համախառն գումար	69,121	27,342
Պարտքային կորստի պահուստ	(468)	(81)
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	**68,653**	**27,261**
Կանխավճարներ	11,068	26,025
Հետաձգված աշխատակիցների հատուցումներ	91,026	122,629
Պաշարներ	6,005	11,280
Առգրավված ակտիվներ	4,765	5,104
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական ակտիվներ	**112,864**	**165,038**
Ընդամենը այլ ակտիվներ	**181,517**	**192,299**

Այլ ֆինանսական ակտիվներն ամբողջությամբ դասված են 1-ին փուլ և չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

18 Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն ամորտիզացված արժեքով չափվող Կազմակերպության տոկոսակիր վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների վերաբերյալ: Տոկոսադրույքի, արժութային և իրացվելիության ռիսկերին Կազմակերպության ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 21-ի (դ) կետում:

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
Ոչ ընթացիկ		
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետիրոջից	-	2,011,247
Գրավով ապահովված վարկեր ՀՀ ԿԲ-ից	397,993	-
	397,993	**2,011,247**
Ընթացիկ		
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետիրոջից	2,104,924	93,682
Գրավով ապահովված վարկեր ՀՀ ԿԲ-ից	402,173	-
	2,507,097	**93,682**
Ընդամենը վարկեր և փոխառություններ	**2,905,090**	**2,104,929**

(ա) Պայմանները և մարման ժամանակացույցը

Ստորև ներկայացված են վարկերի և փոխառությունների պայմանները:

հազ. դրամ				**31 դեկտեմբերի 2021թ.**		**31 դեկտեմբերի 2020թ.**	
	Արժույթ	**Անվանակ. տոկոսադր.**	**Մարման տարի**	**Անվանակ. արժեք**	**Հաշվեկշռ. արժեք**	**Անվանակ. արժեք**	**Հաշվեկշռ. արժեք**
Գրավով ապահովված վարկեր ՀՀ ԿԲ-ից*	ՀՀ դրամ	2.85%	2023	800,211	800,166	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետիրոջից	ՀՀ դրամ	10%	2022	2,105,082	2,104,924	2,105,082	2,104,929
Ընդամենը տոկոսակիր պարտավորություններ				**2,905,293**	**2,905,090**	**2,105,082**	**2,104,929**

* Վարկերը ստացվել են գյուղատնտեսության ոլորտի համար նախատեսված կառավարության՝ COVID-19-ի տնտեսական հետևանքների չեզոքացման երկրորդ ծրագրի շրջանակում: Ծրագրի շրջանակում տրամադրվող ենթավարկերի արդյունավետ տոկոսադրույքը 13%, և այդ ենթավարկերը ծառայում են որպես գրավ ստացված վարկերի համար:

(բ) Պարտավորությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի փոփոխությունների համադրում

	2021թ. հազ. դրամ	**2020թ. հազ. դրամ**
Մնացորդը առ 1 հունվարի	2,104,929	2,104,921
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ		
Ստացված գումարներ	795,984	-
Ընդամենը ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ	**795,984**	**-**
Այլ փոփոխություններ		
Տոկոսային ծախս	209,919	201,699
Վճարված տոկոսներ	(205,742)	(201,691)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	**2,905,090**	**2,104,929**

19 Այլ պարտավորություններ

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
Վարկերի հատուցման համար Արցախի Հանրապետության կառավարությունից ստացված գումարներ (Ծնթգ. 13)	189,052	-
Վարկերի տրամադրման վճարների գծով պահուստ	147,679	110,947
Վճարվելիք պարգևավճարներ	99,939	-
Չօգտագործված արձակուրդի պահուստ	63,787	64,045
Ծառայությունների և ապրանքների համար վճարվելիք գումարներ	16,187	17,072
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	**516,644**	**192,064**
Վճարվելիք հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	24,810	24,847
Այլ պարտավորություններ	1,269	679
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	**26,079**	**25,526**
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	**542,723**	**217,590**

20 Բաժնետիրական կապիտալ և պահուստներ

(ա) Թողարկված կապիտալ և էմիսիոն եկամուտ

Հայտարարված, թողարկված և շրջանառության մեջ գտնվող բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 17,225 սովորական բաժնետոմսից (2020թ-ին՝ 17,225 սովորական բաժնետոմսից): Բոլոր բաժնետոմսերի անվանական արժեքը կազմում է 200,000 դրամ:

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Կազմակերպության բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

(բ) Շահաբաժիններ

Վճարման ենթական շահաբաժինները սահմանափակվում են Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված Կազմակերպության չբաշխված շահույթով:

2021թ. ընթացքում շահաբաժիններ չեն հայտարարվել (2020թ-ին՝ 757,401 հազար դրամ):

21 Ռիսկերի կառավարում

Ռիսկերի կառավարումը հիմնարար նշանակություն ունի վարկավորման գործունեության համար և կազմում է Կազմակերպության գործառնությունների կենսական տարրը: Շուկայական, պարտքային, և իրացվելիության ռիսկերն այն հիմնական ռիսկերն են, որոնց ենթարկվում է Կազմակերպությունը:

(ա) Ռիսկերի կառավարման քաղաքականություն և ընթացակարգեր

Ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել, վերլուծել և կառավարել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Կազմակերպությունը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողության մեխանիզմներ, ինչպես նաև անընդհատ հսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը սահմանված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների փոփոխությունները, առաջարկվող արտադրանքն ու ծառայությունների և ընդունված լավագույն պրակտիկան արտացոլելու նպատակով:

Տնօրենների խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման համակարգի աշխատանքի, առանցքային ռիսկերի կառավարման գործընթացի հսկողության, ռիսկերի կառավարման քաղաքականության ու ընթացակարգերի վերանայման և խոշոր գործարքների հաստատման համար:

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ռիսկերի մեղմացմանն ուղղված միջոցառումների հսկողության և իրականացման և ռիսկերի համար սահմանված սահմանաչափերում Կազմակերպության գործունեության իրականացումն ապահովելու համար:

Պարտքային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերը թե՛ պորտֆելի և թե՛ առանձին գործառնությունների մակարդակով կառավարվում և վերահսկվում են Վարկային կոմիտեների համակարգի, Գործառնությունների բաժնի ղեկավարների, Ֆինանսական մենեջերի և Ֆինանսական տնօրենի կողմից: Որոշումների կայացմանը գործընթացի արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով՝ ղեկավարությունը ստեղծել է վարկային կոմիտեների հիերարխիա՝ կախված ռիսկին ենթարկվածության տեսակից և չափից:

Կազմակերպության ներքին փաստաթղթերի համաձայն՝ ներքին աուդիտի բաժինը հաճախ պատրաստում են Կազմակերպության նշանակալի ռիսկերի կառավարմանն անդրադարձող հաշվետվություններ: Հաշվետվությունները ներառում են դիտարկումներ Կազմակերպության ընթացակարգերի և մեթոդաբանության արդյունավետության գնահատման վերաբերյալ և առաջարկություններ դրանց բարելավման ուղղությամբ:

Ռիսկի թե՛ արտաքին և թե՛ ներքին գործոնները բացահայտվում և կառավարվում են Կազմակերպության ներսում: Կազմակերպությունը հատուկ ուշադրություն է դարձնում ռիսկի բոլոր գործոնների բացահայտմանը և ռիսկերի մեղմացմանն ուղղված ընթացիկ միջոցառումների նպատակահարմարության որոշմանը:

(բ) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ հաճախորդը կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմը չի կատարում իր պայմանագրային պարտականությունները: Կազմակերպությունում գործում են պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունը կառավարող քաղաքականություն և ընթացակարգեր (թե՛ ճանաչված ֆինանսական ակտիվների և թե՛ չճանաչված պայմանագրային հանձնառությունների համար), ներառյալ պորտֆելի գծով ռիսկի կենտրոնացումը սահմանափակելու վերաբերյալ ուղեցույցները և Վարկային կոմիտեի ստեղծումը՝ պարտքային ռիսկն ակտիվորեն վերահսկելու նպատակով: Պարտքային ռիսկի կառավարման քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է ղեկավարության կողմից:

Պարտքային ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը սահմանում է՝

- վարկային դիմումների ուսումնասիրման և հաստատման ընթացակարգերը,
- վարկառուների վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը,
- պայմանագրային կողմերի, թողարկողների և ապահովագրական ընկերությունների վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը,
- գրավի գնահատման մեթոդաբանությունը,
- վարկերի փաստաթղթավորման պահանջները,
- վարկերի և այլ գործիքների, որոնց գծով Կազմակերպությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի, շարունակական հսկողության ընթացակարգերը:

Պարտքային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափը, որպես կանոն, արտացոլվում է ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներում՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում և չճանաչված պայմանագրային հանձնառությունների գումարներում: Ակտիվների և պարտավորությունների հնարավոր հաշվանցումն էական ազդեցություն չունի պոտենցիալ վարկային ռիսկի նվազեցման վրա:

Որպես կանոն գրավ չի պահանջվում ածանցյալ բանկերին մնացորդների համար: Հաճախորդներին տրված վարկերի գրավի վերլուծությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 12-ում:

Պարտքային ռիսկ. ակնկալվող պարտքային կորստների գումարները

Արժեզրկման գնահատման համար օգտագործվող ելակետային տվյալներ, ենթադրություններ և մեթոդներ

Տես հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը Ծանոթագրություն 4 (ե) (iv) կետում:

Պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ

Որոշելու համար, թե արդյոք ֆինանսական գործիքի գծով պարտազանցման ռիսկը նշանակալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից ի վեր, Կազմակերպությունը դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորվող տեղեկատվությունը, որը տեղին է և հասանելի առանց անհարկի ծախսումների կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է քանակական և որակական տվյալները՝ Կազմակերպության անցյալ ժամանակաշրջանների փորձի և փորձագետների գնահատումների հիման վրա: Կազմակերպությունը ենթադրում է, որ տեղի է ունենում պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ ակտիվների գծով, երբ ակտիվները դառնում են ավելի քան 30 ժամկետանց:

Պարտքային ռիսկի աճը գնահատելիս Կազմակերպությունը դիտարկում է նաև հետևյալ գործոնները՝

- տվյալ վարկառուի կողմից Հայաստանի այլ ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված վարկերի ավելի քան 30 օր ժամկետանց լինելը,
- վարկառուի զգալի ֆինանսական դժվարությունները,
- վարկի պայմանների վերանայումը վարկառուի ֆինանսական վիճակի վատթարացման պատճառով,
- մակրոտնտեսական ցուցանիշների վատթարացումը և դրանց հնարավոր ազդեցությունը վարկառուի ֆինանսական արդյունքների վրա:

Պարտազանցման հավանականության ժամկետային կառուցվածքի ստեղծում

Ժամկետանց օրերն օգտագործվում են որպես հիմնական ելակետային տվյալներ պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքների գծով պարտազանցման հավանականության ժամկետային կառուցվածքը ստեղծելիս միգրացիայի մատրիցների Մարկովի մոդելում: Միգրացիայի մատրիցները կառուցվում են նախորդ 36 ամիսների տվյալների հիման վրա:

Պարտքային ռիսկի նշանակալի աճի որոշում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Կազմակերպությունը գնահատում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր: Պարտքային ռիսկի աճի նշանակալի լինելը որոշելիս դիտարկվում են ֆինանսական գործիքի և վարկառուի բնութագրերը: Նշանակալիության չափանիշները տարբեր են փոխատվության տարբեր տեսակների համար:

Սկզբնական ճանաչումից ի վեր պարտքային ռիսկի աճը կարող է համարվել նշանակալի նաև այն դեպքերում, երբ դրա այդ մասին են վկայում Կազմակերպության պարտքային ռիսկի կառավարման գործընթացների հետ կապված որակական ցուցանիշները, որոնք այլ պարագայում կարող են ժամանակին ամբողջական առումով չարտացոլվել քանակական վերլուծության շրջանակում: Սա վերաբերում է պարտքային ռիսկին ենթարկվող այն գործիքներին, որոնք բավարարում են բարձրացված ռիսկի որոշ չափանիշներին, որոնցից է հատուկ ուշադրության ցանկում ներառվելը: Նման որակական գործոնները հիմնված են փորձագետների դատողությունների և անցյալ ժամանակաշրջանների համապատասխան փորձի վրա:

Կազմակերպությունը պարտքային ռիսկի նշանակալի աճի մասին վկայող սահմանափակիչ է համարում ավելի քան 30 օր ժամկետանցությունը՝ հաճախորդներին տրված վարկերի համար: Ժամկետանց օրերի քանակը որոշվում է հաշվելով օրերն այն առաջին օրվանից, երբ վճարումն ամբողջությամբ չի ստացվել: Վճարում կատարելու ամսաթվերը որոշվում են առանց հաշվի առնելու արտոնյալ ժամանակահատվածը, որը կարող է տրամադրվել վարկառուին:

Եթե գոյություն ունի վկայություն, որ այլևս չկա պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ ի համեմատություն սկզբնական ճանաչման, գործիքի գծով կորստի պահուստը կրկին չափվում է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստների չափով:

Վարկի պայմանագրային պայմանների փոփոխության դեպքում ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստների ճանաչման չափանիշների այլևս բավարարված չլինելու ապացույց կարող է հանդիսանալ արդիական տեղեկատվությունը, որ առկա է վճարումները ժամանակին կատարելու պատմություն՝ փոփոխված պայմանագրային պայմաններին համապատասխան:

Պարտազանցման սահմանում

Կազմակերպությունը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով տեղի է ունեցել պարտազանցում, եթե՝

- հավանական չէ, որ վարկառուն ամբողջությամբ կկատարի Կազմակերպության նկատմամբ ստանձնած իր վարկային պարտավորությունները, եթե Կազմակերպությունը չձեռնարկի այնպիսի գործողություններ, ինչպիսին գրավի իրացումն է (առկայության դեպքում),
- Կազմակերպության նկատմամբ վարկառուի վարկային պարտավորություններից որևէ մեկն ավելի քան 90 օր ժամկետանց է,,
- հավանական է դառնում, որ ակտիվի պայմանները կվերանայվեն վարկառուի սնանկության արդյունքում՝ վարկային պարտավորությունները կատարելու վարկառուի անկարողության պատճառով:

Վարկառուի հետ կապված պարտազանցման տեղի ունենալը գնահատելիս՝ Կազմակերպությունը դիտարկում է հետևյալը՝

- որակական ցուցանիշները,
- քանակական ցուցանիշները և
- Կազմակերպության ներսում մշակված և արտաքին աղբյուրներից ստացված տվյալները:

Ելակետային տվյալները, որոնք օգտագործվում են ֆինանսական գործիքի գծով պարտազանցման տեղի ունենալը գնահատելու համար, և դրանց նշանակալիությունը կարող են փոփոխվել ժամանակի ընթացքում՝ հանգամանքների փոփոխություններն արտացոլելու համար:

Ապագայամետ տեղեկատվության ներառում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելու համար օգտագործվող տեղեկատվությունը ներառում է տնտեսական տվյալները և դրամավարկային իրավասու իրավասու մարմինների կողմից հրապարակված տնտեսական ցուցանիշների կանխատեսումները: Պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականությունը որոշելու համար օգտագործվել են մի շարք մակրոտնտեսական փոփոխականներ. ՀՆԱ, գործազրկության մակարդակը, սպառողական գների ինդեքսը (ՍԳԻ), ԱՄՆ դոլար/դրամ և ռուբլի/դրամ փոխարժեքները: Առանցքային ցուցանիշի (դրամ/ԱՄՆ դոլար փոխարժեք) և վարկային պորտֆելի պարտազանցման/կորստի դրույքների կանխատեսվող փոխկապակցվածությունը մշակվել է վերջին 5 տարիների պատմական տվյալների վերլուծության հիման վրա ռեգրեսիոն վերլուծության միջոցով, ընդ որում ինչպես հիմնական մակրոտնտեսական ցուցանիշի, այնպես էլ պորտֆելների պարտազանցման/կորստի դրույքների համար օգտագործվել են միջին տարեկան դրույքները: 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները (1-ին փուլի վարկեր) չափելիս հաշվի է առնվում 12 ամսում պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականությունը: Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստները (2-րդ փուլի և 3-րդ փուլի վարկեր) չափելիս հաշվի է առնվում տարեկան պարտազանցման տեղի ունենալու սահմանային հավանականությունը մինչև մարման ժամկետը

Փոփոխված ֆինանսական ակտիվներ

Վարկի պայմանագրային պայմանները կարող են փոփոխվել մի շարք պատճառներից ելնելով, ներառյալ շուկայական պայմանների փոփոխությունը, հաճախորդների պահպանումը և այլ գործոնները, որոնք կապված չեն հաճախորդի վճարունակության ներկայիս կամ հնարավոր վատթարացման հետ: Գոյություն ունեցող վարկը, որի պայմանները փոփոխվել են, կարող է ապաճանաչվել, և վերաբանակցված վարկը կարող է ճանաչվել որպես նոր վարկ իրական արժեքով՝ Ծանոթագրություն 4 (ե) (iii) կետում ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համաձայն:

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, և փոփոխությունը չի հանգեցնում ապաճանաչման, որոշելու համար, թե արդյոք տեղի է ունեցել պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ, համեմատվում են՝

- պարտազանցման հավանականությունը ֆինանսական գործիքի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ ելնելով փոփոխված պայմաններից,
- պարտազանցման հավանականությունը ֆինանսական գործիքի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում, որը գնահատվում է սկզբնական ճանաչման պահին առկա տվյալների և սկզբնական պայմանագրային պայմանների հիման վրա:

Եթե փոփոխությունը հանգեցնում է ապաճանաչման, ճանաչվում է նոր վարկ և դասվում 1-ին փուլին (ենթադրելով, որ այն պարտքային առումով արժեզրկված չէ այդ պահին):

Պայմանների վերանայումը սովորաբար ներառում է մարման ժամկետի երկարաձգումը և տոկոսների վճարման ժամկետների փոփոխությունը:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս որպես առանցքային ելակետային տվյալներ հանդես են գալիս հետևյալ փոփոխականների ժամկետային կառուցվածքները.

- պարտազանցման հավանականությունը,
- կորուստը պարտազանցման դեպքում,
- պարտքի գումարը պարտազանցման պահին:

1-ին փուլի գործիքների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են բազմապատկելով 12-ամսյա պարտազանցման հավանականությունը պարտազանցման դեպքում առաջացող կորստի գումարով և պարտքի գումարով պարտազանցման պահին: Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են բազմապատկելով ամբողջ ժամկետի համար պարտազանցման հավանականությունը պարտազանցման դեպքում առաջացող կորստի գումարով և պարտքի գումարով պարտազանցման պահին:

Պարտազանցման հավանականության գնահատման մեթոդաբանությունը ներկայացված է վերը՝ «Պարտազանցման հավանականության ժամկետային կառուցվածքի ստեղծում» բաժնում:

Կազմակերպությունը պարտազանցման դեպքում առաջացող կորուստը գնահատում է հիմք ընդունելով պարտականությունները չկատարած պայմանագրային կողմերին ներկայացված պահանջների արդյունքում միջոցների վերադարձման ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը:

Պարտքի գումարը պարտազանցման պահին իրենից ներկայացնում է պարտքի ակնկալվող գումարը պարտազանցման դեպքում: Կազմակերպությունը պարտազանցման պահին պարտքի գումարը հաշվարկում է հիմք ընդունելով պայմանագրային կողմի պարտքի ընթացիկ գումարը և պայմանագրով թույլատրվող և մաշվածության արդյունքում այդ գումարի հնարավոր փոփոխությունները: Ֆինանսական ակտիվի համար պարտքի գումարը պարտազանցման պահին իրենից ներկայացնում է վերջինիս համախառն հաշվեկշռային արժեքը պարտազանցման պահին:

Ինչպես նշված է վերը և պայմանով, որ 1-ին փուլի ֆինանսական ակտիվների համար առավելագույնս կօգտագործվի պարտազանցման հավանականության 12-ամսյա ցուցանիշը, Կազմակերպությունն ակնկալվող պարտքային կորուստները չափում է հաշվի առնելով պարտազանցման ռիսկն այն առավելագույն պայմանագրային ժամանակահատվածում (ներառյալ երկարաձգման բոլոր հնարավորությունները վարկառուի համար), որի ընթացքում այն ենթարկվում է պարտքային ռիսկին, եթե նույնիսկ Կազմակերպությունը դիտարկում է ավելի երկար ժամանակահատված պարտքային ռիսկի կառավարման նպատակների համար: Առավելագույն պայմանագրային ժամանակահատվածը տևում է մինչև այն ամսաթիվը, երբ Կազմակերպությունն իրավունք ունի պահանջել փոխատվության մարումը կամ դադարեցնել փոխատվության հանձնառությունը կամ երաշխավորությունը:

Պարտքային ռիսկի նմանատիպ բնութագրեր ունեցող վարկերի պորտֆելի համար Կազմակերպությունն ակնկալվող պարտքային կորուստները չափում է խմբային հիմունքով: Այդ բնութագրերը ներառում են՝

- սեգմենտը,
- երաշխավորության տեսակը,
- չափը,
- գրավը:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների խմբային հիմունքով գնահատման ենթակա պորտֆելը բաժանվում է 5 սեգմենտի՝ սպառողական, բիզնես, խմբային, միկրո-էքսպրես և անձնակազմին տրվող վարկեր:

Խմբավորումները պետք է կանոնավոր հիմունքով վերանայվեն՝ առանձին խմբերի շրջանակում պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքների միատեսակ լինելն ապահովելու համար:

Այն պորտֆելների համար, որոնց վերաբերյալ Կազմակերպությունն ունի անցյալ ժամանակաշրջանների սահմանափակ տվյալներ, ներքին աղբյուրներից հասանելի տեղեկատվությունը լրացնելու համար օգտագործվում է արտաքին աղբյուրներից ստացված ուղենիշային տեղեկատվությունը: Ստորև ներկայացված են այն պորտֆելները, որոնց համար արտաքին աղբյուրներից ստացված ուղենիշային տեղեկատվությունն օգտագործվել է որպես նշանակալի ելակետային տվյալ ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս:

			Օգտագործված արտաքին աղբյուրներից ստացված ուղենիշային տեղեկատվություն	
	Պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	**Պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.**	**Պարտազանցման հավանականություն**	**Կորուստը պարտազանցման դեպքում**
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ, ժամկետային ավանդներ	233,315	192,656	«Moody's» պարտքի վերադարձի վերլուծության հաշվետվություն	«Moody's» պարտքի վերադարձի վերլուծության հաշվետվություն
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ	2,396,174	1,978,734	«Moody's» պարտքի վերադարձի վերլուծության հաշվետվություն	«Moody's» պարտքի վերադարձի վերլուծության հաշվետվություն
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	2,148,680	1,167,954	«Moody's» պարտքի վերադարձի վերլուծության հաշվետվություն	«Moody's» պարտքի վերադարձի վերլուծության հաշվետվություն

Պարտքային ռիսկի կենտրոնացում

Պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը որպես կանոն արտացոլվում է ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներում՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում և չճանաչված պայմանագրային հանձնառություններում: Ակտիվների և պարտավորությունների հնարավոր հաշվանցումն էական ազդեցություն չունի պոտենցիալ պարտքային ռիսկի նվազեցման վրա:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների գծով պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	322,925	317,761
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ	4,561,747	3,182,749
Հաճախորդներին տրված վարկեր	19,072,420	17,906,709
Ներդրումային արժեթղթեր	2,553,485	1,163,173
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	68,653	27,261
Ընդհանուր առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին	**26,579,230**	**22,597,653**

(գ) Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ ապագա դրամական հոսքերի տատանման ռիսկն է շուկայական գների փոփոխությունների հետևանքով: Շուկայական ռիսկը ներառում է արժութային, տոկոսադրույքի և այլ գնային ռիսկերը: Շուկայական ռիսկն առաջանում է տոկոսակիր և բաժնային ֆինանսական գործիքների բաց դիրքերի գծով, որոնք ենթարկվում են շուկայի ընդհանուր և առանձնահատուկ փոփոխությունների ազդեցությանը և շուկայական գների ու արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխականության մակարդակի փոփոխություններին: Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակն է կառավարել և հսկել շուկայական ռիսկին ենթարկվածությունը և պահպանել այն ընդունելի սահմանաչափերում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

(i) Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ ապագա դրամական հոսքերի տատանման ռիսկն է շուկայական տոկոսադրույքների փոփոխությունների հետևանքով: Կազմակերպությունը ենթարկվում է իր ֆինանսական վիճակի և դրամական հոսքերի վրա շուկայում գերակշռող տոկոսադրույքների տատանումների ազդեցությանը: Նման տատանումները կարող են ավելացնել տոկոսային մարժան, սակայն կարող են նաև նվազեցնել այն կամ հանգեցնել կորուստների՝ տոկոսադրույքների անսպասելի փոփոխությունների դեպքում:

Տոկոսադրույքի ճեղքվածքի վերլուծություն

Տոկոսադրույքի ռիսկը հիմնականում կառավարվում է տոկոսադրույքների ճեղքվածքի հսկողության միջոցով: Ստորև ամփոփ կերպով ներկայացված է տոկոսադրույքների ճեղքվածքի վերաբերյալ տեղեկատվությունը հիմնական ֆինանսական գործիքների համար:

հազ. դրամ	**Միջին արդյունա-վետ տոկո-սադրույք**	**Մինչև 3 ամիս**	**3-6 ամիս**	**6-12 ամիս**	**1-5 տարի**	**Ավելի քան 5 տարի**	**Ոչ տոկո-սակիր**	**Հաշվեկշռ. արժեք**
31 դեկտեմբերի 2021թ.								
Ակտիվներ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	2.01%	244,923	-	-	-	-	92,499	337,422
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ								
Ժամկետային ավանդներ	7.81%	1,989,335	1,618,912	658,228	-	-	-	4,266,475
Ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր	11.30%	1,482	-	-	293,790	-	-	295,272
Հաճախորդներին տրված վարկեր	24.77%	2,359,041	1,736,914	3,829,409	10,866,070	280,986	-	19,072,420
Ներդրումային արժեթղթեր	9.15%	19,272	650,779	599,669	1,039,793	243,972	-	2,553,485
Այլ ֆինանսական ակտիվներ		-	-	-	-	-	68,653	68,653
		4,614,053	**4,006,605**	**5,087,306**	**12,199,653**	**524,958**	**161,152**	**26,593,727**
Պարտավորություններ								
Ստացված վարկեր և փոխառություններ	8.22%	(93,478)	(203,223)	(2,210,396)	(397,993)	-	-	(2,905,090)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	11.82%	(29,840)	(28,951)	(52,571)	(258,045)	(23,711)	-	(393,118)
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ		-	-	-	-	-	(516,644)	(516,644)
		(123,318)	**(232,174)**	**(2,262,967)**	**(656,038)**	**(23,711)**	**(516,644)**	**(3,814,852)**
		4,490,735	**3,774,431**	**2,824,339**	**11,543,615**	**501,247**	**(355,492)**	**22,778,875**

հազ. դրամ	Միջին արդյունա-վետ տոկո-սադրույք	Մինչև 3 ամիս	3-6 ամիս	6-12 ամիս	1-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Ոչ տոկո-սակիր	Հաշվեկշռ. արժեք
31 դեկտեմբերի 2020թ.								
Ակտիվներ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	3.53%	522,503	-	-	-	-	158,034	680,537
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ								
Ժամկետային ավանդներ	6.30%	1,787,895	1,049,579	149,559	-	-	-	2,987,033
Ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր	11.57%	181	-	-	195,535	-	-	195,716
Հաճախորդներին տրված վարկեր	21.92%	2,162,435	1,802,031	3,347,063	10,418,871	176,309	-	17,906,709
Ներդրումային արժեթղթեր	7.92%	195,878	101,777	219,004	646,514	-	-	1,163,173
Այլ ֆինանսական ակտիվներ		-	-	-	-	-	27,261	27,261
		4,668,892	**2,953,387**	**3,715,626**	**11,260,920**	**176,309**	**185,295**	**22,960,429**
Պարտավորություններ								
Ստացված վարկեր և փոխառություններ	10.25%	(101,018)	-	(94,677)	(1,909,234)	-	-	(2,104,929)
Վարձակալության զծով պարտավորություններ	12.08%	(9,197)	(19,935)	(39,871)	(87,563)	(283,349)	-	(439,915)
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ		-	-	-	-	-	(192,064)	(192,064)
		(110,215)	**(19,935)**	**(134,548)**	**(1,996,797)**	**(283,349)**	**(192,064)**	**(2,736,908)**
		4,558,677	**2,933,452**	**3,581,078**	**9,264,123**	**(107,040)**	**(6,769)**	**20,223,521**

(ii) Արժութային ռիսկ

Կազմակերպությունն ունի մի շարք արտարժույթներով արտահայտված ակտիվներ և պարտավորություններ: Ակտիվները և պարտավորություններն արտահայտված են հիմնականում ԱՄՆ դոլարով:

Արժութային ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ ապագա դրամական հոսքերի տատանման ռիսկն է արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխությունների հետևանքով:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ԱՄՆ դոլարով արտահայտված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորություններ ենթարկվածությունն արժութային ռիսկին դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	7,274	25,425
Ընդամենը ակտիվներ	**7,274**	**25,425**
Զուտ դիրքը	**7,274**	**25,425**

Ստորև աղյուսակում ներկայացված 2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի նվազումը ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ կավելացներ (կնվազեցներ) սեփական կապիտալը և շահույթը կամ վնասը ստորև ներկայացված գումարների չափով: Վերլուծությունն իրականացնելիս հաշվի չեն առնվել հարկերը և հիմք են ընդունվել արտարժույթների փոխարժեքների փոփոխությունները, որոնք Կազմակերպությունը դիտարկում է որպես ողջամտորեն հնարավոր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ: Վերլուծությունն իրականացնելիս ենթադրվում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ:

	2021թ. հազ. դրամ	2020թ. հազ. դրամ
ՀՀ դրամի նկատմամբ ԱՄՆ դոլարի փոխարժեքի աճ 10%-ով	727	254

2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի աճը ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ կունենար գումարային առումով նույն, սակայն հակառակ ազդեցություն վերը նշված գումարների վրա՝ ելնելով այն ենթադրությունից, որ մյուս բոլոր փոփոխականները կմնան անփոփոխ:

(դ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Կազմակերպությունը կունենա դժվարություններ ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված իր պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվելու են դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվ տրամադրելով: Իրացվելիության ռիսկն առաջանում է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության անհամապատասխանության դեպքում: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության և տոկոսադրույքների համապատասխանությունը և/կամ վերահսկվող անհամապատասխանությունը հանդիսանում է իրացվելիության կառավարման հիմնարար գործոն: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ամբողջական համապատասխանությունը սովորական չէ ֆինանսական կազմակերպությունների համար՝ պայմանավորված իրականացվող գործարքների տարաբնույթությամբ և ժամկետների անորոշությամբ: Անհամապատասխանությունը հնարավորություն է տալիս բարձրացնել շահութաբերությունը, սակայն կարող է նաև մեծացնել կորուստների ռիսկը:

Կազմակերպության կողմից իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակն է ցանկացած պահի ապահովել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ դրամական հոսքերի հետ կապված պարտականությունները սահմանված ժամկետներում կատարելու համար: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է Տնօրենների խորհրդի կողմից:

Կազմակերպությունը ձգտում է պահպանել ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված և կայուն կառուցվածք, որը կազմված է բանկերից և ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված երկարաժամկետ ու կարճաժամկետ վարկերից, որոնք ուղեկցվում են բարձր իրացվելի ակտիվների տարբերակված պորտֆելներով, իրացվելիության անկանխատեսելի պահանջներն արագ և արդյունավետ բավարարելու համար:

Իրացվելիության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը պահանջում է՝

- դրամական հոսքերի կանխատեսում ըստ հիմնական արտարժույթների և այդ դրամական հոսքերի հետ կապված պահանջվող իրացվելի ակտիվների մակարդակի դիտարկում,
- ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված կառուցվածքի պահպանում,
- պարտքերի կենտրոնացման և կառուցվածքի կառավարում,
- պարտքի հաշվին ֆինանսավորման ներգրավման ծրագրերի մշակում,
- բարձր իրացվելի ակտիվների պորտֆելի պահպանում, որը կարելի է հեշտությամբ իրացնել որպես ապահովություն դրամական հոսքերի դադարեցման դեպքում,
- իրացվելիության և ֆինանսավորման անընդհատությունն ապահովող ծրագրերի մշակում,
- օրենսդրական պահանջների հետ իրացվելիության ցուցանիշների համապատասխանության հսկողություն:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված են ֆինանսական պարտավորությունների գծով չզեղչված դրամական հոսքերը՝ ըստ պայմանագրով սահմանված ամենավաղ մարման ժամկետի: Աղյուսակներում ներկայացված դրամական ներհոսքի և արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումարն իրենից ներկայացնում է չզեղչված պայմանագրային դրամական հոսքերը ֆինանսական պարտավորությունների գծով:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունն ըստ մարման ժամկետների 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	**Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս**	**1-ից 3 ամիս**	**3-ից 6 ամիս**	**6-ից 12 ամիս**	**Ավելի քան տարի**	**Անժամկետ**	**Ներհոսքի (արտահոսքի) ընդհանուր համախառն գումար**	**Հաշվեկշռ. արժեք**
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ								
Վարկեր և փոխառություններ	102,499	-	210,308	2,317,568	405,315	-	3,035,690	2,905,090
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	9,974	20,176	30,037	56,877	391,106	-	508,170	393,118
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	163,866	-	163,726	189,052	-	-	516,644	516,644
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	**276,339**	**20,176**	**404,071**	**2,563,497**	**796,421**	**-**	**4,060,504**	**3,814,852**

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունն ըստ մարման ժամկետների 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	**Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս**	**1-ից 3 ամիս**	**3-ից 6 ամիս**	**6-ից 12 ամիս**	**Ավելի քան տարի**	**Անժամկետ**	**Ներհոսքի (արտահոսքի) ընդհանուր համախառն գումար**	**Հաշվեկշռ. արժեք**
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ								
Վարկեր և փոխառություններ	101,397	-	-	99,743	2,212,540	-	2,413,680	2,104,929
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	9,285	19,286	31,413	62,825	471,426	-	594,235	439,915
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	128,019	-	64,045	-	-	-	192,064	192,064
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	**238,701**	**19,286**	**95,458**	**162,568**	**2,683,966**	**-**	**3,199,979**	**2,736,908**

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վերլուծությունն ըստ ակնկալվող մարման ժամկետների:

հազ. դրամ	**Ցպահանջ և մինչև 3 ամիս**	**3-6 ամիս**	**6-12 ամիս**	**1-ից 5 տարի**	**Ավելի քան 5 տարի**	**Անժամկետ**	**Ժամկետանց***	**Ընդամենը**
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	337,422	-	-	-	-	-	-	337,422
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ	1,990,817	1,618,912	658,228	293,790	-	-	-	4,561,747
Հաճախորդներին տրված վարկեր	1,796,083	1,736,914	3,829,409	10,866,070	280,986	-	562,958	19,072,420
Ներդրումային արժեթղթեր	19,272	650,779	599,669	1,039,793	243,972	-	-	2,553,485
Ընթացիկ հարկային ակտիվ	99,567	-	-	-	-	-	-	99,567
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	-	444,442	-	444,442
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	-	-	-	-	-	343,281	-	343,281
Հետաձգված հարկային ակտիվ	-	-	-	-	-	-	-	-
Այլ ակտիվներ	68,653	-	-	-	-	112,864	-	181,517
Ընդամենը ակտիվներ	**4,311,814**	**4,006,605**	**5,087,306**	**12,199,653**	**524,958**	**900,587**	**562,958**	**27,593,881**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Վարկեր և փոխառություններ	93,478	203,223	2,210,396	397,993	-	-	-	2,905,090
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	-	-	-	-	-	193,015	-	193,015
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	29,840	28,951	52,571	258,045	23,711	-	-	393,118
Այլ պարտավորություններ	163,866	-	163,726	189,052	-	-	26,079	542,723
Ընդամենը պարտավորություններ	**287,184**	**232,174**	**2,426,693**	**845,090**	**23,711**	**193,015**	**26,079**	**4,033,946**
Զուտ դիրքը	**4,024,630**	**3,774,431**	**2,660,613**	**11,354,563**	**501,247**	**707,572**	**536,879**	**23,559,935**

* Ժամկետանց վարկերի ժամկետանց մասը

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վերլուծությունն ըստ ակնկալվող մարման ժամկետների:

հազ. դրամ	**Ցպահանջ և մինչև 3 ամիս**	**3-6 ամիս**	**6-12 ամիս**	**1-ից 5 տարի**	**Ավելի քան 5 տարի**	**Անժամկետ**	**Ժամկետանց***	**Ընդամենը**
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	680,537	-	-	-	-	-	-	680,537
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ	1,788,076	1,049,579	149,559	195,535	-	-	-	3,182,749
Հաճախորդներին տրված վարկեր	1,828,140	1,802,031	3,347,063	10,418,871	176,309	-	334,295	17,906,709
Ներդրումային արժեթղթեր	195,878	101,777	219,004	646,514	-	-	-	1,163,173
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	-	523,233	-	523,233
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	-	-	-	-	-	401,286	-	401,286
Հետաձգված հարկային ակտիվ	-	-	-	-	-	451,552	-	451,552
Այլ ակտիվներ	27,261	-	-	-	-	165,038	-	192,299
Ընդամենը ակտիվներ	**4,519,892**	**2,953,387**	**3,715,626**	**11,260,920**	**176,309**	**1,541,109**	**334,295**	**24,501,538**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Վարկեր և փոխառություններ	101,018	-	94,677	1,909,234	-	-	-	2,104,929
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն	-	336,589	-	-	-	-	-	336,589
Վճավելիք շահաբաժիններ	-	757,401	-	-	-	-	-	757,401
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	9,197	19,935	39,871	87,563	283,349	-	-	439,915
Այլ պարտավորություններ	128,019	-	64,045	-	-	25,526	-	217,590
Ընդամենը պարտավորություններ	**238,234**	**1,113,925**	**198,593**	**1,996,797**	**283,349**	**25,526**	**-**	**3,856,424**
Զուտ դիրքը	**4,281,658**	**1,839,462**	**3,517,033**	**9,264,123**	**(107,040)**	**1,515,583**	**334,295**	**20,645,114**

* Ժամկետանց վարկերի ժամկետանց մասը

22 Կապիտալի կառավարում

Կազմակերպության կապիտալի չափի պահանջները սահմանվում և վերահսկվում են ՀՀ ԿԲ-ի կողմից:

Կազմակերպությունը որպես կապիտալ սահմանում է օրենսդրությամբ վարկային կազմակերպությունների համար որպես կապիտալ սահմանված հոդվածները: ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կապիտալի ներկայիս պահանջների համաձայն՝ վարկային կազմակերպությունների նվազագույն կանոնադրական կապիտալը պետք կազմի 150,000 հազար դրամ (2020թ-ին՝ 150,000 հազար դրամ), իսկ ընդհանուր կապիտալը՝ 1,000,000 հազար դրամ (2020թ-ին՝ 1,000,000 հազար դրամ): 2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կանոնադրական կապիտալի և ընդհանուր կապիտալի չափերը համապատասխանում էին սահմանված նվազագույն կապիտալի պահանջներին:

ՀՀ ԿԲ-ի կանոնակարգի համաձայն՝ 2021թ-ից վարկային կազմակերպությունները պետք է ապահովեն, որպեսզի կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների հարաբերակցության ցուցանիշը («կապիտալի համարժեքության ցուցանիշ») բարձր լինի սահմանված նվազագույն մակարդակից: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ սահմանված նվազագույն մակարդակը կազմում է 10%: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կապիտալի համարժեքության ցուցանիշը համապատասխանում է օրենսդրությամբ սահմանված ցուցանիշին (2020թ-ին՝ կիրառելի չէր):

Ստորև ներկայացված է կապիտալի համարժեքության ցուցանիշի հաշվարկը ՀՀ ԿԲ-ի պահանջների համաձայն 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	2021թ. հազ. դրամ
	Աուդիտի չենթարկված
Ընդամենը կապիտալ	9,239,121
Ընդամենը ռիսկով կշռված ակտիվներ	16,293,931
Ընդամենը կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների տոկոսային հարաբերակցություն	**56.7%**

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ռիսկի կշիռների հիերարխիայի միջոցով, որոնք դասակարգված են ըստ բնույթի և արտացոլում են յուրաքանչյուր ակտիվի և պայմանագրային կողմի հետ կապված պարտքային, շուկայական և այլ ռիսկերի գնահատականը՝ հաշվի առնելով պահանջներին համապատասխանող ցանկացած գրավ կամ երաշխավորություն: Նմանատիպ մոտեցում է կիրառվում չճանաչված պայմանագրային հանձնառությունների համար՝ որոշակի ճշգրտումներով՝ հնարավոր կորուստների առավել պայմանական բնույթն արտացոլելու նպատակով:

23 Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական ծառայությունների ոլորտը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են այլ երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Կազմակերպությունն ամբողջովին չի ապահովագրել իր հիմնական միջոցները և սարքավորումները, այն ապահովագրված չէ նաև գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց՝ Կազմակերպության տարածքում տեղի ունեցած պատահարների կամ վերջինիս գործունեության հետևանքով: Քանի դեռ Կազմակերպությունը չունի համապատասխան ապահովագրական ծածկույթ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Կազմակերպության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Դատական վարույթներ

Բնականոն գործունեության ընթացքում Կազմակերպությունը կարող է հանդես գալ որպես դատական վարույթների և հայցերի կողմ: Ղեկավարությունը գտնում է, որ նման վարույթների կամ հայցերի արդյունքում առաջացող պարտավորությունների վերջնական գումարը, եթե այդպիսիք լինեն, նշանակալի բացասական ազդեցություն չի ունենա ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործունեության արդյունքների վրա:

(գ) Պայմանական հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը, լինելով համեմատաբար նոր, բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատական որոշումների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հստակ չեն, հակասական են, ինչը ենթադրում է տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սահմանել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջադրել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

2020թ. հունվարի 1-ից Հայաստանի Հանրապետությունում գործում է տրանսֆերային գնագոյացման օրենսդրությունը: Օրենսդրությունը գործում է 2020թ. և հաջորդ տարիներ համար: Տրանսֆերային գնագոյացման տեղական կանոններ համանման են ՏՀԶԿ-ի ուղեցույցներին, սակայն որոշակի հանգամանքներում առկա է անորոշություն հարկային օրենսդրության գործնական կիրառման հետ կապված:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները պարտադրում են հարկ վճարողներին պատրաստել տրանսֆերային գնագոյացման փաստաթղթեր վերահսկվող գործարքների համար և սահմանում են լրացուցիչ հարկերի և տոկոսների հաշվեգրման հիմքեր և մեխանիզմներ, եթե վերահսկվող գործարքների գները տարբերվեն շուկայական գներից:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները կիրառելի են ստորև ներկայացված գործարքների նկատմամբ, եթե վերահսկվող գործարքի հանրագումարը գերազանցում 200 միլիոն դրամը հարկային տարում:

- միջսահմանային գործարքներ կապակցված կողմերի միջև,
- միջսահմանային գործարքներ օֆշորային գոտիներում գրանցված ընկերությունների հետ՝ անկախ կապակցված կողմ լինելու հանգամանքից,
- կապակցված կողմերի միջև երկրի ներսում իրականացվող գործարքներ, որոնք սահմանված են ՀՀ հարկային օրենսգրքով:

Քանի որ հարկային մարմինները և դատարանները չունեն տրանսֆերտային գնագոյացման կանոնների կիրառման փորձ, դժվար է կանխատեսել տրանսֆերային գնագոյացման նոր կանոնների ազդեցությունը այս ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել այլ երկրների ռիսկերի համեմատ շատ ավելի մեծ ռիսկեր: Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանաբար է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի կիրառելի հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

24 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

(ա) Հսկողություն

Կազմակերպության մայր կազմակերպությունը «ԱՄՔՈՐ Հայաստան» հիմնադրամն է: Վերջնական հսկող կազմակերպությունը Միավորված մեթոդիստական եկեղեցու օգնության կոմիտեի գլոբալ նախարարությունների գլխավոր խորհուրդն (UMCOR) է:

Կազմակերպության մայր կազմակերպությունը հրապարակում է ֆինանսական հաշվետվություններ:

(բ) Գործարքներ Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամների հետ

Ստորև ներկայացված է անձնակազմի գծով ծախսերում ներառված ընդհանուր վարձատրությունը 2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

	2021թ. հազ. դրամ	**2020թ. հազ. դրամ**
Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ	96,327	100,552
Այլ երկարաժամկետ հատուցումներ	19,761	19,761
	116,088	**120,313**

Այս գումարները ներառում են Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամների դրամային և ոչ դրամային հատուցումները:

Ստորև ներկայացված են 2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամների հետ գործարքների մնացորդները և միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները:

	2021թ. հազ. դրամ	**Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %**	**2020թ. հազ. դրամ**	**Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %**
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն				
Տրված վարկեր (համախառն)	47,861	20.0%	56,245	20.0%
Վարկերի արժեզրկման գծով պահուստ	(1,289)		(341)	

Վարկերը տրամադրված են ՀՀ դրամով և ենթակա են մարման 2023թ-ին: Կապակցված կողմերի հետ գործարքները գրավով ապահովված չեն:

Ստորև ներկայացված են Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամների հետ գործարքների գծով շահույթում կամ վնասում արտացոլված գումարները դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

	2021թ. հազ. դրամ	**2020թ. հազ. դրամ**
Շահույթ կամ վնաս		
Տոկոսային եկամուտ	9,908	11,345
Արժեզրկումից կորուստներ	(947)	(1,803)

(գ) Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ

Ստորև ներկայացված են 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդները և համապատասխան միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները, ինչպես նաև 2021թ. շահույթում կամ վնասում այդ գործարքների գծով արտացոլված գումարները:

	Մայր կազմակերպություն		
	հազ. դրամ	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %	Ընդամենը հազ. դրամ
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն			
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
– ՀՀ դրամով			
Վարկեր և փոխառություններ	(2,104,924)	10%	(2,104,924)
Շահույթ (վնաս)			
Տոկոսային եկամուտ			
Տոկոսային ծախս	(201,140)		(201,140)
Արժեզրկումից կորուստներ			

Ստորև ներկայացված են 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդները և համապատասխան միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները, ինչպես նաև 2020թ. շահույթում կամ վնասում այդ գործարքների գծով արտացոլված գումարները:

	Մայր կազմակերպություն		
	հազ. դրամ	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %	Ընդամենը հազ. դրամ
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն			
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
– ՀՀ դրամով			
Վարկեր և փոխառություններ	(2,104,929)	10%	(2,104,929)
Վճարվելիք շահաբաժիններ	(757,401)		(757,401)
Շահույթ (վնաս)			
Տոկոսային ծախս	(201,699)		(201,699)

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդների մարման ժամկետը կազմում է մինչև մեկ տարի: Կապակցված կողմերի հետ գործարքները գրավով ապահովված չեն:

25 Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ. Իրական արժեք և հաշվապահական հաշվառման դասակարգում

Կազմակերպությունը ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը չափելիս կիրառում է ստորև ներկայացված իրական արժեքի հիերարխիան, որն արտացոլում է չափումների ժամանակ օգտագործված ելակետային տվյալների նշանակալիությունը:

- 1-ին մակարդակ. նույն գործիքների համար գործող շուկայում գնանշված գները (չճշգրտված):

- 2-րդ մակարդակ. 1-ին մակարդակում ներառված գնանշված գներից տարբեր ելակետային տվյալները, որոնք դիտելի են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գներից ստացվող): Այս դասակարգը ներառում է այն գործիքները, որոնց գնահատման համար կիրառվել են նմանատիպ գործիքների համար գործող շուկայում գնանշված գները, նմանատիպ գործիքների համար գնանշված գներն ակտիվ չհամարվող շուկաներում, կամ գնահատման այլ մեթոդներ, որտեղ բոլոր նշանակալի ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն դիտելի են շուկայական տվյալներից:

- 3-րդ մակարդակ. ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ: Այս դասակարգը ներառում է բոլոր այն գործիքները, որոնց դեպքում գնահատման մեթոդները ներառում են դիտելի տվյալների վրա չհիմնված ելակետային տվյալները և ոչ դիտելի ելակետային տվյալները նշանակալի ազդեցություն ունեն գործիքի գնահատման վրա: Այս դասակարգը ներառում է այն գործիքները, որոնք գնահատվում են նմանատիպ գործիքների համար գնանշված գների հիման վրա, որոնց գծով պահանջվում են նշանակալի ոչ դիտելի ճշգրտումներ կամ ենթադրություններ՝ գործիքների միջև տարբերություններն արտացոլելու համար:

2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ բոլոր ֆինանսական գործիքների, բացառությամբ հաճախորդներին տրված վարկերի, ներդրումային արժեթղթերի ու վարկերի և փոխառությունների, գնահատված իրական արժեքները մոտավորապես համապատասխանում են դրանց հաշվեկշռային արժեքներին:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված են հաճախորդներին տրված վարկերի, ներդրումային արժեթղթերի, վարկերի և փոխառությունների հաշվեկշռային և իրական արժեքները 2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

2021թ.	**Իրական արժեքի հիերարխիա**	**Հաշվեկշռային արժեք հազ. դրամ**	**Իրական արժեք հազ. դրամ**	**Տարբերություն հազ. դրամ**
Հաճախորդներին տրված վարկեր	3-րդ մակարդակ	23,118,752	23,190,622	(71,870)
Ներդրումային արժեթղթեր	2-րդ մակարդակ	2,563,828	2,564,040	(212)
Վարկեր և փոխառություններ	3-րդ մակարդակ	2,905,090	2,836,120	68,970

2020թ.	**Իրական արժեքի հիերարխիա**	**Հաշվեկշռային արժեք հազ. դրամ**	**Իրական արժեք հազ. դրամ**	**Տարբերություն հազ. դրամ**
Հաճախորդներին տրված վարկեր	3-րդ մակարդակ	21,330,859	21,021,173	309,686
Ներդրումային արժեթղթեր	2-րդ մակարդակ	1,163,173	1,174,394	(11,221)
Վարկեր և փոխառություններ	3-րդ մակարդակ	2,104,929	2,084,177	20,752